ÇER ÇYZININ PЬROLETARЬJATЬ, BIRIGINDER!

SATSЬJALDЬ
СЬƢЬS

Qazaƣьstan Kyn сьƣьs Oʙlьstьq kəsip keꞑesiniꞑ çəne Semej qalalьq

Partьja, Keꞑes Kəmijtetteri men partьja, keꞑes kəmijtetiniꞑ kəzeti

1932-çьl
24
Əgys
№ 52 (138)
kyn ara сьƣadь

Egindi ьsьrapsьz çьjnav ycin

Orьlƣan egindi majalav çumьsь yzdiksiz çyrgizilsin

Qalqoz mycelerine aʙanь eꞑʙektiꞑ san-sapasьna qaraj, ʙasьlƣan astьqtьꞑ 10-15 pyrsentindej ʙerilip otьrьlsьn. Egindi urlavcьlar men ajavsьz kyresilsin,

Ycinci toqsandaƣь

qaraçat çьjnav çumьsьnьꞑ ʙarьsь tuvralь

Qazaƣьstannьꞑ Ɵlkelik partьja kəmijteti sekiretarijatьnьꞑ 1932-çьl 10-aƣustaƣь qavlьsь

1. Qaraçat çьjnav çumьsьnьꞑ ʙarьsь mylde nacar (yjil icinde ʙykil Qazaƣьstanda 3-toqsan çosparь ʙolƣanь 10.6 pursent orьndalƣan). Qaraçat çьjnavdьꞑ nacarlьƣь oʙlьstardaƣь avdandardaƣь partьja, keꞑes ujьmdarьnьꞑ qaraçat çьjnav məselelerine çetkilikti kɵꞑil ʙɵlmej otьrƣanьn kɵrsetedi.

Әr toqsannьꞑ ʙasьnda qaraçat çьjnav çumьsь ʙosaꞑsьtьlьp, ʙeti men çiʙerilip keledi, aqca mekemeleri ʙul kerenavlьqtь çeꞑyvge çetkilikti cara qoldanʙaƣan, ʙul çɵnde çetkilikti taʙandьlьq kɵrsetpegen, çeke avьl-pəsɵlkege, ər ʙir qalqozƣa, kəsip orьnьna derʙes ədis qoldanuvdь qamtamasьz etpegen.

Çьjnaq kəstileriniꞑ çumьsь nacar, çumьsьnda ʙujrakirattьq kycti, zajьm isteriniꞑ muqtaçь, tilegi elenʙegen, zajьmnьꞑ utьsьna, ɵsiminen edevir soma tɵlenʙegen, ʙul qalьq arasьndaƣь çumьsьnьꞑ nacarlьƣьnan ʙolьp otьr. Kɵp çerde ʙurьnƣь zajьmdardьꞑ aqcasь tygel tɵlengen əʙlijgətsijeler vaqьtьnda tolьq ʙerilmegen. Kəstide aqca çoqtьqtan kəstige salƣan aqcanь suraƣan kezinde ʙermegen iretter ʙolƣan, ʙul çьjnaq kəstileriniꞑ ʙedelin tysiredi.

Qalьqtan qaraçat çьjnav çumьstarьn ʙasqaratьn ɵlkelik ujьmdar ɵzderiniꞑ ʙɵlimderine kynʙe kyn dəldep ʙascьlьq etip otьrmaƣan. Bul ujьmdardьꞑ kɵʙiniꞑ çumьsь ʙeti men çiʙerilgen. Әsirese Ɵlkelik kerek-çaraq sajozь, ɵlkelik yj kəperetsesi sajozь Qazaƣьstan tьraktьr mekemesi, Avcьlar sajozь tyk istemej, çumьsqa ijkemsizdigin kɵrsetip, 2-toqsan çosparьn orьndamadь, 3-toqsannьꞑ alƣacqь ajьnda da qarqьndь kycejtpedi.

Qaraçat çьjnav çumьsь əsirese Qaraƣandь, Almatь, Сьƣьs Qazaƣьstan, Aqtɵʙe oʙlьstarьnda ɵte nacar.

Ortaqtascьrьlƣan sektirdiꞑ tɵlemi çɵninde.

a) Bul sektir tɵlemderiniꞑ nacar orьndaluvь 18.4 pursent) caruvacьlьq qьmdarьnьꞑ tɵlemderin ɵtev, esep ʙeryv çɵninde tərtipke ʙaƣьnʙavьnan („Sajoz koçьzʙьjt“ tьꞑ ɵlkelik kantorьnьꞑ 773 mьꞑ som, „zagot kon“ nьꞑ 1522 mьꞑ som ʙerecegi kerek-çaraq kəperetsesiniꞑ aq araq ycin 1.061 mьꞑ som ʙerecegi ʙar), caruvacьlьq ujьmdardьꞑ ʙul qaraçattь ɵz aʙarotьnda ustavƣa tьrьsuvьnan sol sьjaqtь qaraçat mekemeleriniꞑ kəsip orьndarьn nacar ʙaqьlavьnan ʙolьp otьr.

ʙ) „Qazkoça“ tiresiniꞑ ʙasqarmasь ajьrьqca cacpalьq salьqtьq istep salьq tɵlemderin vaqьtьnda tapsьrmaƣanь ycin 82,8 mьꞑ som penij tɵlegen, „Seno sentir“ din ɵlkelik kantorь salьq tysetin 342 mьꞑ som aʙarotьn çasьrƣan.

3. Ycinci toqsanda avьl caruvacьlьƣьnьꞑ tyrli ɵnimderin dajьndav kycejedi 3-toqsan kyrdeli qaraçattьꞑ, əsirese qurьlьs çumьstarьna arnalƣan kyrdeli qaraçattьꞑ eꞑ kɵp ustalatьn vaqьtь, ʙuƣan yzdiksiz qaraçat çetistirip turuv ycin qaraçat çьjnav çumьsьn asa kycejtyv kerek ʙoladь. Sondьqtan oʙlьstьq partьja kəmijtetterine, oʙlьstьq keꞑes kəmijtetterine, çeke tɵlemderdi çьjnav çumьstarь ʙasqaratьn ɵlkelik ujьmdarƣa 3-toqsandaƣь qaraçat çьjnav çumьsьn qarqьndь tьƣьz çumьs eseʙinde ɵtkizyvge, ʙul çumьstь negizgi caruvacьlьq sajasьj navqandar qatarьna qojuvƣa usьnьs çasalsьn.

4. Oʙlьstьq partьja kəmijtetterine oʙlьstьq keꞑes kəmijtetterine qaraçat çьjnavdaƣь mьna negizgi çumьstarƣa ajьrьqca kɵꞑil qojuvƣa usьnьs qьlьnsьn:

a) Zajьm çɵninde-zajьm taratuvdьꞑ mɵlcer sьjpьrlarь, sektirlerdiꞑ ʙərinde de tez arada taratьlьp ʙolьp çazьlƣandarƣa menciktev talondarь ʙerilip, zajьm tɵlemderiniꞑ vaqьtьnda tɵlenip, tysken somanьꞑ vaqьtьnda tapsьrьp turuvь qamtamasьz etilsin, eski zajьmdar çɵninde aqcasь tygel tɵlengen əʙlijgətsijeler on kyn icinde taratьlьp ʙolsьn, Әʙlijgətsijelerdi taratuvƣa ʙɵget çasaƣan kidirtkender anьqtalьp qattь çavap tartьlsьn.

B) Çьjnaq kəstieri çɵninde qala qalqьnan da, avьl pəsɵlke qalqьnanda kəstige aqca tartuv çɵninde kɵpcilik arqasьndaƣь çumьs kycejtilsin.

Memleket ʙankesine çьjnaq kəstilerine kɵmekke ɵzir aqca ʙerilip turuvьn qamtamasьz etyvge mindet qьlьnsьn, mundaj kɵmekke aqca ʙeryvdi kidirtkender qattь çavapqa tartьlsьn. Bul tapsьrьlƣan mindettiꞑ orьndaluvьna Emdijn çoldas çavaptь ʙolsьn.

Ɵlkelik partьja kəmijteti sekiretarьjatьnьꞑ 10-yjindegi çьjnaq kəstileri aparatьn nьƣajtuv tuvralь qavlьsь orьndalmaƣan; Ɵlkelik partьja kəmijtetiniꞑ qьzmetciler ʙɵlimi men oʙlьstьq partьja kəmijtetterine on kyn icinde çьjnaq kəstierin əsirese avdandaƣь kəstilerdi nьƣajtuv çɵninde istetin caralardь ʙelgilep, iske asьruvƣa usьnьs çasalsьn.

C) Kerek çaraq kəperetsesinde kerek çaraq kəperetsesin naqtь qaraçat ʙazьsьn çasavƣa ajьrьqca kɵꞑil ʙɵlinsin. Munьꞑ ycin derʙes çarnalardьꞑ tygel çьjnaluvь qamtamasьz etilsin, çarnasьn vaqьtьnda tɵlep çyrgen myceler çɵninde çarnanь vaqьtьnda tɵlevge qьzьqtьratьn, umtьldьratьn caralar istelsin, aʙanьs çɵninde eski aʙanьstardь ɵtev men qaʙat çaꞑa aʙanьstar çьjnav kycejtilsin.

Ç) Avьl pəsɵlkedegi mindetti tɵlemder (avьl caruvacьlьƣь salьƣь, qavьpsьzdandьruv tɵlemi suv alьmь çana ʙasqalarь) ʙul tɵlemderdi eseptev, tɵlem qaƣazdarьn taratuv çumьsь iezdelip, onь men qatar ʙul tɵlemderdi syreginen ʙurьn tɵlev çɵninde kɵpcilik arasьndaƣь çumьs kycejtilsin.

D) Ortaqtastьrьlƣan sektirdiꞑ tɵlemderi çɵninde ʙarlьq caruvacьlьq ujьmdarƣa ɵzderiniꞑ ʙerecek salьƣьn on kyn icinde tɵlep soluvƣa mindet etilsin, aqca kəmeseretine tɵlemin vaqьtьnda tɵlemegen ujьmdar çɵninde qattь ʙaqьt ustap olarƣa qaraçat çɵninde qattь caralar qoldanuvƣa usьnьs etilsin. Әsirese vaqьtь ɵtken ɵtimderdi tapsьruv kerek, sajoz kɵçьzʙьjt„ ɵlkelik kantorьnьꞑ, «zagot kon» nьꞑ ʙascьlarьna ajьrьqca eskertilsin, ɵlkelik kerek çaraq sajozьnьꞑ ʙasqarmasьna 3 kyn icinde tɵmengi ʙɵlimderine aq araq ycin ʙerecektiꞑ tez tɵlenyvin qamtamasьz etetin qattь derektipter taratuvƣa mindet etilsin.

„Qazkoça“ nьꞑ salaqtьƣь, cac qalьƣь tuvralь, „Senosentirdiꞑ“ Ɵlkelik kantorьnьꞑ aʙarotьn çasьrƣanь tuvralь is, tergep ajьptьlardь çavapqa tartuv ycin, ʙaqьlav kəmeseretine tapsьrьlsьn.

e) Tavar aʙarotь çɵninde-aldaƣь on kyn icinde tavardь, əsirese kɵpcilik qoldь tavardь ɵkelyv ɵtkizyv avьl-pəsɵlkege tavar çetkizyv çosparlarьnьꞑ orьndaluvь sol sьjaqtь kəsip orьndarьnьꞑ kɵpcilik qoldь tavar ɵndiryv çɵnindegi qosьmca çosparlardь orьndav tekserilsin. Tavar aʙarotь çosparlarьnьꞑ çana çospardan dajьndavdьꞑ orьndaluvь, tavar aʙarotьnьꞑ ne ƣurlьm çьldamdavь, tuvralь qaldьƣьnьꞑ ne ƣurlьm kemyvi qamtamasьz etilsin.

5. Qazaƣьstannьꞑ kəsipcilik keꞑesi men Ɵlkelik kəmsamol kəmijtetine kəsipcilik odaqtarьnьꞑ ʙykil kamsamol ujьmьnьꞑ 3-toqsandaƣь qaraçat çьjnav çumьsьna ʙelsenip qatьnasuvьn qamtamasьz etetin, kɵpcilik arasьnda çyrgiziletin caralardь ajьrьqca ʙelgilep tez iske asьruvƣa mindet etilsin.

6. Qaraçat çьjnav çumьstarьn ʙasqaratьn ɵlkelik mekemelerge çer-çerge (ər qajsьsь ɵziniꞑ ʙɵlimderine is çyzinde nusqavlar ʙerip, qaraçat çajnavdьꞑ ʙarьsьna kynʙe kyn dəldep ʙascьlьq etip otьruv isin ujьmdastьruvƣa usьnьs qьlьnsьn.

7. Çalpь caruvacьlьq sajasьj navqandardь ɵtkizyv çumьstarьnda çyrgen ɵkilder qaraçat çьjnav çosparlarьnьꞑ orьndaluvьna da çavaptь ʙolsьn, Oʙlьstьq partьja kəmijtetterine artta qalƣan avdandarƣa ʙirijgadiler, çeke ɵkilder çiʙeryvge tapsьrьlsьn.

8. Ɵlkelik kəzetter, çergilikti kəzetter qaraçat çьjnav məselelerine kɵꞑil ʙɵlmej otьr. Ɵlkelik çergilikti kəzetterdiꞑ ʙasqarmalarьna qaraçat çьjnav məseleleri çajьnan, egin çьjnav, astьq dajьndav çana ʙasqa negizgi navqandar məseleleri men qatar ynemi çazьp otьruvƣa mindet etilsin.

9. Ɵlkelik partьja kəmijtetiniꞑ məçilisterinde qaraçat çьjnavdьꞑ ʙarьsь tuvralь ʙajandamalar kyn sajьn tьꞑdalьp otьratьn ʙolsьn. Oʙlьstьq partьja kəmijtetteriniꞑ qaraçat çьjnavdьꞑ ʙarьsь tuvralь ʙajandamalardь kyn sajьn tьꞑdap otьruvƣa usьnьs çasalsьn,

10. Bul qavlь kəzetterde çarьjalansьn.

Ɵlkelik partьja kəmijteti.

Atcapqan qalqozdarьnda egin ьsьraʙь ʙoldь.

Besqaraƣaj avdanьnda kej ʙir qalqozdar egin çьjnav tuvrasьndaƣь çoƣarƣь partьja orьndarьnьꞑda, avdandьq partьja kəmijtetiniꞑde qavlьlarьn kezinde orьndaj almaj, dajьndьq çumьstarьn „ʙir dɵnde ьsьrap ʙolьp, cəcilmesin“ degen partьja uranьn tolьq orьndarlьqtaj ƣьp çyrgize almaj otьr.

Astьq ьsьrap qьlatьn qьlьqtar əsirese atcapqan avьlьndaƣь qalqozdarda ʙar.

Eꞑʙek ujьmdastьruv çumьsь nacar.

Atcapqan avьlьndaƣь qalqozdar yjel ajьnьꞑ 25 inen ʙastap egin çьjnavƣa сьƣa ʙastadь. Egin çьjnavcь ʙirijgədiler aldьn ala durьstap ujьmdastьrьlƣan çoq. Çumьs çosparlarь irettelip ʙasalmaƣan. Kyndik çumьs normьsь ər qalqozda ər tyrli.

„Eꞑʙektes“, „Qьzьl eginci“ qalqozdarь egindi egyv çumьsьn çyrgizgen çirijgədilerdi ɵzderiniꞑ ekken uvcəskesine ʙekityvdi eskermej qalaj ʙolsa solaj ujьmdastьra salьptь (tek kisiniꞑ sanьn dəl keltirip qurƣan).

Kyndik çumьs normьsь „Çaꞑa turmьs“ qalqozь ʙir oraqcьƣa 0,25 kektar, ʙir məcijnege 4 kektir ʙelgilese, „Qьzьl eginci“ qalqozь ʙir oraqcьƣa 0,20 kektir, ʙir məcijnege 4,5 kektir ʙelgilegen.

„Eꞑʙektes“ qalqozьnda egisti orƣanca normьsь çasalmaƣan, qaj qalqozcь qanca orƣanьn alƣacqь 5 kyndiktiꞑ aqьrьna dejin ʙiride ʙilmejdi.

3. Qalqozda eginge сьqqanca qalqozcьlardьꞑ ər qajsьsьnьꞑ istegen eꞑʙek kynin qorьtьp, ɵzderine uƣьndьruv çumьsь çyrgizilmegen.

Azьqtь eꞑʙek ɵnimine qarap ʙermegen.

Astьqtьꞑ ьsьrap ʙolьp cəcilyvine ʙas seʙeptiꞑ ʙiri destelep, ʙavlap taratuvcьlьq ekendigi təçirijʙeda kezdesken kemciliktiꞑ ʙiri edi. Munь eskermej „Çaꞑa turmьs“ qalqozь çumьscьƣa kynine ʙir kijlo astьq mɵlcerlep, ol ycin 4 kisige ʙir ʙav astьq ʙeredi.

„Qьzьl eginci“ qalqozь 2 kisige ʙir ʙelʙev (desteni qajьs ʙelʙev men ʙuvьp) astьq ʙeredi. Munьꞑ zьjanь astьqtь ynemdevge ʙir tijse, eꞑʙek ɵnimine taƣь tijetin, 2-3 çaqtь qьrsьq. Oƣan mijsal: qos ʙasьnda astьq tyjetin ʙir-ʙir aƣac keli, ol kelini soƣьp çatqan, ajnala otьra qalьp ʙavdь ygip çatqan ьlƣьj ʙelsenge əjelder, əjel ʙolƣanda avьr çumьstarƣa qaravь tijetin qajьrattь əjelder. Ekinci çaƣьnan-azьqtь eꞑʙek kyniniꞑ sanьna sapasьna qaraj ʙermej, çumьscьnьꞑ ʙasьna ƣana mɵlcerilejtin teꞑgermecilik te osьnda.

Astьqqa aram qol aralasa ʙastaƣan.

Egin çьjnavƣa сьƣar aldьndaƣь ujьmdastьruvdaƣь ygit çumьsьnьꞑ nacarlьƣьnan kɵringen adam masaqcь (egiꞑ qaldьƣьn teryvci) ʙolьp, kyni-tyni egindi urlap orьp aluvcьlьq kɵʙeje ʙastaƣan.

«Eꞑʙektes» qalqozьnьꞑ ʙascьlarь „quvьrdaq çer› çyrgende oraqcьlar 35 kektir çerdi cala otьp ketip, çartь astьqtь kɵringen pajdalanьp ketipti.

„Qьzьl eginci“ qalqozь eginge сьqpaj çatьp, 5,5 kektirdiꞑ ʙeresin ketirip alьptь.

Balƣaʙaj degen „qalqozcь“ ʙastaƣan ʙir nece kisi ʙir çetiden artьq qaraƣaj icine qos tigip alьp çasьrьn egin urlap çyrgen çerinen taʙьldь.

«Kici ɵktəʙir“ qalqozьnьꞑ Dyjsemʙaj ulь, Sətçan uldarь degen myceleri çaz ʙojь „Maraldь“ degen egindikte çajlap, egin urlap çyrgen.

Nurьmçan ulь.

Aldaƣьlardan ygi aluv kerek.

Ɵskemen. Qaz rosta padgornьj pəsɵlkesindegi kamsamol ujasь „Kəlenijn“ qalqozьnьꞑ ɵndiris ʙirijgədileriniꞑ arasьnda ulьt qarьzьn ɵkpindi tyrde taratьp çyr. kamsamoldan qurьlƣan yc ɵkpindi ʙirijgədi qarьz tuvrasьnda kɵpcilik tysindiryv çumьsьn çyrigvde. Kamsamoldar ʙirijgədiler arasьnda qarьzdьꞑ çaqsь çaman taraluvь çajьnan qaʙьrƣa kezetterin сьƣaruvdь ujьmdastьrƣan. Birijgədiler arasьnda qьzьl qara taqtajlar qoldanьlьp, qarьzƣa çazьlƣandardьꞑ aldьꞑƣь qatardaƣьlarь qьzьl taqtajƣa, kejingi qalƣandar qara taqtajƣa çazьlьp otьrdь. „Turuvьd Kəlijnina“ qalqozьnьꞑ arasьnda kamsamoldar kyci men mьꞑ somnьꞑ çaꞑa qarьzь taratьladь. Padgornьj ujasьnьꞑ kamsamoldarь ər ʙir qalqoz ujalarьn ɵzderinen ygi aluvƣa caqьradь.

Ygi alatьn çumьs.

(Qaz rosta)

Aq ʙulaq avdanьndaƣь (Aqtɵʙe oʙlьsь) „Molьtьr“ qalqozьnьꞑ ʙasqarmasь egin çьjnav navqanьn qьzьlьqtь ƣьp ɵtkizyv ycin 800 som qor сьƣarьp, 27 ʙəjge taƣajьndaldь. Bul ʙəjgiler çumьstьꞑ sanь men sapasь ycin tuqьm qorьn urlavcьlarƣa ujьmdastьrьlƣan kyres ycin çəne ʙos çyristi çojuv ycin ʙerilmek. Bəjge aluvƣa qalqozcьlardьꞑ qoldarь çete ʙastaƣandьqtan aqьrьnda 90 adam ɵzderin ɵkpindi çərijəlep, egin çьjnav navqanьn çedeldetip ʙitiryvge çarьs cartьn çasastь.

„Molьtьr“ qalqozьnan ʙasqalarda ygi alsьn.

Egin Çьjnav Çyrisi Çəjinda

Сьƣьs Qazaƣьstan Oʙlьstьq partьja kəmijteti ʙujьrasьnьꞑ qavlьsь.-

1- Egin çьjnav çoji. əsirese majalav çaƣь kɵrine daramsьzdьqtan сьƣa almaj keledi, ʙul aqsaqtьq egin ьsьraʙьna astьq dajьndav qarqьnьn ajavlatuvƣa qьsqь egisti salьp zəp ajьruvƣa qajtalanьp çьrtьlƣan egindi çьjnavƣa qavьp tuvƣьzьp otьr. Avdandьq partьja, keꞑes orьndarь ʙarlьq ʙasьlmaƣan eginniꞑ 5 sentinerde majalanьp ʙoluv qarqьnьꞑ qamsьz etyvge ʙul çumьstь ɵkpindi tyrde sajasьj caruvacьlьq navqannьꞑ kezinde çumьsь qьp çyrgizyvge mindetti.

2. Avdandьq partьja keꞑes orьndarь egindi caʙuv, majalav, soƣuv, astьq tartuv. qьsqь egisti salьp zəp ajьruv tuvralь qalqoz ʙasьna ʙes kyndik mindet, al qalqoz icindegi ʙirijgədi ʙasьna kyndelik mindet (sьzьqca) ʙelgilep ər qalqozda ər ʙir çeke ʙirijgədiniꞑ atqarƣan mindetine ʙaqьlav taƣajьndavƣa, artta qalƣan ʙirijgədilerde mindet atqaruvƣa kedergi ʙolƣan seʙepterdi isi çyzinde tez çojьp otьruvƣa mindetti.

3. Bul navqandardьꞑ orьndaluvьna kerekti qarqьndardь qamsьz etyv ycin (caʙuv, majalav, soƣuv, qьsqь egisti saluv zəp kɵteryv çəne picen çьjnavdь ajaqtav) ʙul çumьstaƣь çumьscьlar kɵlik məcijnelerdiꞑ ʙarlьƣьn tolьq pajdalanuv, onь kɵmekcireti men çəne caruvacьlьqtьꞑ ʙasqa tavarlarьnan avьstьruv, tərtipke saluvdьꞑ çoqtьƣьnan çəne ujьmdastьra ʙilmevcilikten kɵlik ʙos turьp qalmajtьn ʙoluvь carьt. Salьt minyvge ʙas artьq at pajdalanƣandьƣь ycin qalqoz pen ʙirijgədilerdiꞑ ʙascьlarьna naƣьz qataꞑ caralar qoldanьlsьn.

Attь durьs pajdalanuvcьlьq pen kyresyv çɵninde mindetti qavlь сьƣaruv atqaruv kəmijtet pьrasijelerine tapsьrьlsьn.

4. Egindi ьsьrapsьz çьjnavdьꞑ kezeꞑdi carasь ʙolьp sanalƣan majalav çumьsьna ər ʙirijgədide sol ʙirijgədiniꞑ majalav çosparьn orьndap сьƣararlьq kɵlik pen adam kycteri ʙɵlinsin. Majalav çumьsь kyndiz tyni yzdiksiz çyretin ʙolьp majalavda istevcilerge izdelnaj tɵlev 15 pursent arьttьrьlsьn, onьsoꞑ çьjnav tuvrasьndaƣь ʙasqa çumьstardьꞑ da kezeꞑdileri (caʙuv sьjaqtь) artьqtav ustalьp. is normьsь qajta qaralsьn.

5. Bir qatar avdandardьꞑ qalqozdarьnda Ortalьq partьja kəmijteti men Kəmescrler keꞑesiniꞑ qavlьlarьn çəne Ɵlkelik partьja kəmijtetiniꞑ aʙanь ʙeryv çajьndaƣь derektiʙin ʙuzьp: Soƣьlƣan astьqtьꞑ 15 pursentinen ʙermej ʙarlьq soƣьlƣan astьqtь jəkij pəjək tərtiʙi men ʙeryvcilik ʙar çəne ʙul caranьꞑ çumьsqa сьƣuv men eꞑʙek del saldьƣь çɵninde egin çьjnav çumьsьn çedeldetyvde zor maꞑьzьnьꞑ ʙarlьƣьn tysingisi kelmevcilik ʙar. Avdandьq partьja kəmijtetteri ʙarlьq qalqozdarda aʙanь ortalьq partьja kəmijteti men Kəmeserler keꞑesiniꞑ 5- yjildegi qavlьsьn qoldanьp soƣьlƣan astьqtьꞑ 10- 15- pursentinen eꞑʙek kynderine qarap qana ʙerilyvin qamsьz etsin, ʙerilgende tygel ʙirijgədiniꞑ çumьsь ol ʙirijgədiniꞑ çьjnav çumьsьn daƣь çedeƣaʙьldьƣь men sapasь eske alьnatьn ʙolsьn, aʙanь aldь men egin ʙasьnda çumьs qьlьvcьlarƣa onьꞑ icinde astьqtь caʙuv, soƣuv, çumьsьn çiti istevcilerge əsirese caʙьlƣan astьqtь çьldam majalavcьlarƣa ʙerilsin.

6, Astьqtь caʙьlmaj turƣan çəne soƣuv mezgilinde urlavcьlar kɵʙejip ʙara çatqan tyri ʙar. Avdandьq partьja keꞑes qalqoz orьndarь egin tygel saqtalatьn ʙoluvьn qamsьz etsin astьq urlavcьlar men kyresetin qataꞑ caralar qoldansьn ol tuvralь ygili sottar acьp otьrsьn.

7. Oʙlьstьꞑ ʙir sьpьra avdandarь qьsqь egisti ʙastavƣa tijisti ekendigin eske alƣandьqtan avdandьq ujьmdar sajmandardьꞑ tyzelgendigi men dajьndьƣьn. qьsqь egiske arnavlь ʙirijgədiler men gyryvppalardьꞑ qurtьlƣandьƣьn tekseryvge tuqьm qorlarьnьꞑ çasalьp tazalanuvьna çəne olardьꞑ uvcəskelerge ʙɵlinyvine mindetti ʙolsьn onьsov egis çyrisi çajьnda ʙes kyndik esep məlimeti çiʙerilip otьruv çaƣь qamsьz etilsin.

8. Astьq pen mal dajьndav navqandarьn kycejtyvge arnalƣan tavarlardь ɵtkizyv çɵninde çolsьz ʙɵgetcilik ədeti ʙarlьƣьn sezdirip oʙlьstьq tutьnuvcьlar sajozi tysken tavardь ʙɵgetsiz ɵtkizip otьruv carasьn qoldanuvƣa ʙul çɵnde Ertistiꞑ çoƣarƣь çaƣьndaƣь avdandarƣa erekce kɵꞑil qojuvƣa mindettendiriledi.

9. Qalqozdardьꞑ aqca caruvacьlьƣьn ujьmdastьruvda onsoꞑ qalqozcьlarƣa aqcadaj aʙanь ʙeryvde avdandьq partьja keꞑes çəne qalqoz ujьmdarьnьꞑ ʙascьlьqtarь ajqьn çetkiliksiz dep taʙьladь munьꞑ aqьrьnda ʙənke men m.t.s. terdiꞑ esepti tərtip pen ʙerip otьruvlarь çɵnindegi ɵlkelik partьja kəmijtetiniꞑ derektiʙiꞑ ʙadьrajtьp ʙuzuvcь orьndar ʙar, onьsoꞑ qurь ʙet aldь qalqozdarƣa kelgen aqcanьꞑ ʙarlьƣьn ustap qaluvcьlьqta, al aʙanьs aqcasьn eꞑʙek kynine emes pajəkke qaraj tɵlevcilikte ʙar. Avdandьq orьndar ʙul kɵrsetilgen ʙurmavcьlьqtardь tezden çojuvƣa mindettendiriledi.

10. Qalqoz ujьmdarь eꞑʙek kynderin kyn sajьn çazьp otьrƣandьƣь ycin ʙirijgədi ʙastьqtarьna onьsoꞑ esep çumьsь men astьqtьꞑ saqtaluvьn mezgili men oꞑdь tərtipke qojƣandьƣь ycin esepcilerge istegen eꞑʙek kynderin 10 pursent arьttьrьp tɵlevge al qalqozcьlardьꞑ eꞑʙek kynderin 3 kynniꞑ icinde çazʙaƣan, onsoꞑ eꞑʙek astьq egin ьsьraʙь çajьnda kɵꞑildegidej esep istemegen ʙirijgədi ʙastьqtarь men esepcilerge sol kynder ycin 10 pursent kemityvge mindettendirilsin.

11. Egin çьjnavda „kɵnʙejir (cuʙьrtʙalь) ədis“ degen çolƣa əc te ruqsat etilmesin, Oʙlьstьq partьja kəmijteti egin majalavdьꞑ ortalьq çəne kezeꞑdi sajasьj caruvacьlьq navqan ekendigin onьꞑ maꞑьna ər ʙir partьja ujьmdarь sapqoz çumьscьlarь men qalqozcьlar kɵpciliginiꞑ satsьjaldь carьs ɵkpindilik negizinde tezden ʙastarьn qurastьruvƣa tijisti ekendigin taƣьda ʙir iret eskertip ɵtedi. Egin majalavƣa qarsьlьqtьꞑ ʙeti qajtarьlsьn eꞑʙek ujьmdastьruv onьꞑ eseʙi taʙьs ʙɵlyv aʙanь ʙeryv çəne ʙasqa məseleler maꞑьnda kɵpcilik tysindiryv çumьsь çyrgizilsin.

12. Barlьq partьja keꞑes çumьstarь egin ʙasьna avdarьlsьn. Is çyzinde ajqьn ʙascьlьq pen kɵmek istelsin. Birijgədi men egin soƣuvcьlar ʙuvnaƣьnьꞑ mindetterin orьndavlarь kyn sajьn tekserilip otьruv-majalav çumьsь men eginniꞑ çьjnaluvьna tez ʙet ʙeryv çaƣьn qamsьz etedi.

Avdandьq partьja kəmijtetteri ʙes kyndik məlimetti qamtamasьz etyvge mindetti ʙolsьn.

Сьƣьs Qazaƣьstan Oʙlьstьq partьja kəmijtetiniꞑ qatcьsь:

M. Ьstakyvn.

1910-çьl tuvƣan

Çastardь əskerge caqьruv çumьsь kɵꞑildegidej ɵtkizilsin.

Kəzirde keꞑester odaƣь, onьꞑ icinde Qazaƣьstan pureletarьjatь, kəmuvnes partьjasьnьꞑ tyzyv çol ʙascьlьƣьnьꞑ arqasьnda, qalьq caruvacьlьƣьn ɵrkendetyvde iri taʙьstarƣa çetip, satsьjaldь qurьlьstьꞑ irge tasьn qalap ʙolьp otьr.

Iri ɵndiris kycejip qalьq caruvacьlьƣь ɵndistijrlenip keledi. Avьl caruvacьlьƣьn satsьjaldь çol men qajta quruvda, caruvacьlьq negizin teqnijkelendiryvde iri-iri taʙьstarьmьz ʙar. Avьl pəsɵlke kedej ortacalarь caruvanьꞑ satsьjaldь tyrine ʙir çola ʙet ʙurdь. Eꞑʙekciler kɵpciligi caruvanьꞑ satsьjaldь tyriniꞑ kəpijtaldьq tyrinen, ana ƣurlьm qolajlь ekendigine təçirijʙede is çyzinede kɵzderi çetti. Ol ʙes çьldьq çospardь 4 çьlda orьndap сьƣuv arqasьnda ekinci 5 çьldьqta tapsьz satsьjalijzim qoƣamьn quruvdь çosparlap otьrmьz. Osьlardьꞑ ʙəride iri çetiskendik iri taʙьs, ʙurьn tarьjqta ʙolьp kɵrmegen nərseler.

Pureletarьjat ystimdegi ornavь arqasьnda Resej topьraƣьnda mundaj çetiskendikterdiꞑ ʙoluvьn dynije ʙajlarь, kəpijtalijsteri, kɵre almajdь. Sondьqtan ʙajlar məmlekətteriniꞑ kyn asqan sajьn keꞑester odaƣьna çavlьqtarь kycejip keledi. Keꞑester odaƣьnda satsьjalijzim tekteri ornap ʙekigen sajьn satsьjalijzim men kəpijtalijzim dynijesiniꞑ arasьndaƣь qajcьlьqtar da cijelenese tysip otьr. Kycejip otьr. Osьlar arasьnda soƣьs qavьpь kycejgen ystine kycejyvi, kəpijtalijzim dynijesiniꞑ ɵz icindegi qajcьlьqtar: caruvaacьlьq daƣdarьs ulьt azattьq qozƣalьsь, tyskercilik qьjmal, dynije kəpijtalьnьꞑ tьnьsьn tarьltьp otьr. Çan alqьmnan alьp otar.

Aul qьspaq, ʙul sajasьj caruvacьlьq daƣdarьstan сьƣuvdь dynije kəpijtalь soƣьstan ƣana kytedi. Eꞑ aldь men kyn tərtiʙine keꞑes ykimetine satsьjalijzim dynijsine qarsь soƣьs acuv qaruvlь kyc pen qol suƣuv məselesi qojьvlь.

Sondьqtan keꞑes sajasatь ər qacanda ʙejʙitcilikti qoldanuv sajasatь ʙolƣanь men ol qorƣav çumьsьn kycejitken ystine kycejtyv ʙygyn taꞑdaƣь eꞑ kyrdeli mindettiꞑ ʙiri ʙolьp otьr.

Çurtcьlьq aldьnda el qorƣanь keꞑestiꞑ qьzьl əskerine erekce kɵꞑil ʙɵlyv mindeti tur. Bul çonnegi ystimizdegi çьldaƣь 1910-çьl tuvƣan çastardь mindetti əskerlikke caqьruv çumьsьn kɵꞑildegidej ɵtkizyvdiꞑ erekce maꞑьzь ʙar.

Keꞑes eli satsьjalijzim tapsьz qoƣam quruv çolьnda keꞑes topьraƣьna ystimdik pureletarьjat qolьnda sondьqtan keꞑes əskeri pureletarьjat ystimdegi pureletarьjat ornьn qorƣajtьn tcin taza taptьq əsker ʙoluvь kerek Keꞑes əskeri pureletarьjat eꞑʙekci tap ʙalalarьnan quralƣan əsker. Keꞑes əskerinde tap çavь ʙajqulaqtar ʙalalarьna olardьꞑ qalьq əgentterine orьn çoq. Bul məsele 1910-çьl tuvƣan çastardь əskerlikke caqьruv navqanьn ɵtkizgende çurtcьlьqtьꞑ esinde ʙolatьn nərse.

Qajьtken kyndede mindeti əskerlikke alьnƣan çastar qatarьna toʙь çattar kirip ketpej çaƣьn qattь qarastьruvьmьz kerek. Tap qьraƣьlьƣьn ʙurьnƣьdaƣьdan da kycejtken ystine kycejtyvmiz kerek.

Degen men avdandarьmьzda ʙul çumьsqa dajьndьq çumьsь ʙygynge eejin ɵte nacar ʙolьp kelyvi. Eꞑ ajaƣь oʙlьs ortalьƣь Semejdiꞑ ɵzinde ʙul çumьstьꞑ ʙarьsь ɵte nacar. Әsker qatarьna caqьrьlatьn çastar tegis qara tanьƣan savattь ʙoluvь qaçet. Bul çɵnde Semejdiꞑ qalalьq oquv ʙɵlimi ne istep otьr?

-Tykte istej almaj otьr. Eꞑ ajaƣь 1910 çьl tuvƣan çastardьꞑ arasьndaƣь qara tanьmajtьndardьꞑ tizimin durьstap alьn ʙaƣan.

Oquv ʙolimniꞑ melimetine qaraƣanda ʙarlьq ɵndirme orьndarьn qosqanda ʙykil Semejde 1910-çьl tuvƣan qara tanьmajtьn 139 aq adam kɵrinedi? oquv ʙolimi osьlardь tegis oquvƣa tartrьq degendi ajtadь, ʙiraqta solardьꞑ qancasь oqьp çyr, qancasь oquvƣa qatьspaj çyr, ol arasь ʙelgisiz, qalalьq keꞑes kəmijtetide ʙul çumьsqa osь kynge cejin çɵndi kɵꞑil ʙɵlmej kelgen Qalalьq kenestiꞑ ʙasь qьzmetkerleri əsker qatarьna çastar caqьruv çumьsьn ɵtkizyv „ʙizdiꞑ çumьsьmьz emes əsker ʙɵlimi ʙar, əsker ystelii ʙar, solar ɵtkize çatar“ degen teris pikirdi ustanьp kelgen. Osьlar saldarьnan ʙykil qalada əsker qatarьna çastar caqьruv çumьsьn kɵꞑildegidej ɵtkizyv isi ajaqsьp kelgen. Bul çumьsqa vəmsamol ujьmdarь men kesip odaq orьndarьda çɵndi kɵꞑil ʙɵlmej kelgen.

Endigi mindetten 1910-çьl tuvƣan çastardь əsker qatarьna caqьruv çumьsьn kɵꞑildegidej ɵtkizyv isine ʙykil keꞑes çurtcьlьƣь tegis at salьsuvь kerek. Bul çumьstь kɵꞑildegidej ɵtkizyv çurtcьlьqtьꞑ qatnasьsьz, çurtcьlьqtьꞑ kɵmeginsiz ʙiyƣdna əsker ʙɵlimderiniꞑ qolьnan kelmejtindigi kɵpciliktiꞑ esinde ʙoluvь kerek.

Bul çɵnde kɵpcilik arasьnda ygit tysinik çumьstarь kycejtilip əsker qatarьna çastar caqьruv isi kəzirgi çyrip çatqan sajasьj caruvacьlьq navqandarь men ʙajlanьstьrьluvь kerek. 1910 çьl tuvƣan çastardan çyzdegen mьꞑdaƣan adam oquvda çyr, satsьjaldь qurьlьsьmьzdьꞑ tyrli maꞑьzdь taravlarьnda otьr. Olar əsker qatarьna caqьrьluvda keꞑcilik almaq. Olardьꞑ 1911-12-13 çьlь tuvƣan əskerge ɵzi tilenip ʙaruvcь çastar men toltьrьlmaqcь Sondьqtan ʙul çumьsqada erekce kɵꞑil ʙɵlyv qaçet. Bul çɵnde kɵpcilik arasьnda əsirese çastar arasьnda tysindik çumьsь çolƣa qojьlьp əskerge ʙaruvcь çastardьꞑ yj icine artta qalƣan semijasьna ʙeriletin çəꞑildiktər ərçərdemder çurtcьlьqqa tolьq tysindirilyvi qaçet. Sonьꞑ arqasьnda 1911-12-13-çьl tuvƣan çastardan əsker qatarьna ɵzirlenip ʙaruvcьlar tartuv çumьsь kɵꞑildegidej ɵtkiziletin ʙolsьn.

Bьjьlƣь çьl partьja men ykimet ɵndiris orьndarьnda çumьsta qьzmette çyrgen caqьrluvcь çastaraldьna, əjelderin ne ʙolmasa semijasьndaƣь eꞑʙekke çaramdь adamnьꞑ ʙirin ɵzderi mamandьqtarьn yjretyv mindetin qojьp otьr. Sender əskerge ketkende pureletarьjat otanьn qorƣav ədisin yjrenyvge ketkende analar senderdiꞑ orьndarьꞑdь ʙasatьn ʙolsьn dep otьr. Bul məseleniꞑde sajasьj caruvacьlьq maꞑьzь asa zor Bir çaƣьnan ɵndirme orьnьna, mekeme çumьsьna qolajlь ʙolsa, ekinci çaƣьnan caqьrьluvcь çastardьꞑ ɵzine de asa pajdalь. yjitkeni caqьrьluvcь çastardьꞑ artьndaƣь semijasь kyn kɵristen qamsьz etilip qaladь. Әskerge ketken çastar artьna tipti alaꞑsьz ʙolьp ketpekci.

Әskerde çyrgen çastardьꞑ semijasьna ʙeriletiꞑ qancama çərdem qaraçatь ynemdilik. Sondьqtan ʙul çumьstь ujьmdastьra ʙilyv ʙykil partьja ujьmdarь, kəmsamol, kəsip odaq, keꞑes, qalqoz orьndarьnьꞑ aldьnda turƣan erekce maꞑьzdь mindettiꞑ ʙiri ʙolьp otьr. Caqьruvь çastarƣa ɵz mamandьqtarьna tuvьsqandarьn əjelderin yjretyvde caruvacьlьq orьndarьmьz tolьq kɵmektesyvi kerek. ʙarlьq mymkincilikti tuvƣьza ʙilyvi qaçet. sonьꞑ arqasьnda çumьsta ne qьzmette çyrgen çastar əskerge ketken çɵnde caruvacьlьq ɵndirme orьndarь men mekeme çumьstarьnda olqьlьq kemcilikter kezdespejtin ʙoluvь kerek.

Soƣьs qavьpьnьꞑ kycejyvine cet ʙajlarьnьꞑ soƣьsqa dajьndaluv çumьsьn kycejtyv sajasatьna kezekti qьzьl əsker qatarьna çastar caqьruv çumьsьn ojdaƣьdaj ɵtkizyv men çavap ʙerejik,

Qazirgi çaƣdaj osьnь tilep otьr. Sondьqtan ʙul çumьstь iri taʙьstar men atqarьp ɵtyv ʙykil keꞑes çurtcьlьƣьnьꞑ aldьnda turƣan ulь mindet.

ƢAZЬ.

Qoƣamdьq mylikti urlavcьlar men ajanʙaj, qattь kyresyv-keꞑes ykimeti orьndarьnьꞑ ʙastь mindeti

Qalьq mylkine qol suqqan tap çavlarьna çazanьꞑ eꞑ avьrь qoldanьlsьn

Qoƣamdьq mylik-keꞑes qurьlьsьnьꞑ negizi!

Kəzetimizdiꞑ ʙygingi sanьnda odaqtьq keꞑes kəmijteti men qalьq kamijsarlar keꞑesiniꞑ qalqoz, kəperetip orьndarьnьꞑ mylkine aram qol suqtьrmaj aram ojlьlarƣa cara qoldanuv çeninde qavlьsь ʙasьlьp otьr. Bul qavlьnьꞑ çalpь keꞑes çurtcьlьƣь ycin Sejəsij-caruvacьlьq maꞑьzь ʙek zor.

Qavlьda: „**Qoƣamnьꞑ mylik (memlekettik, qalqoz-kəperetiptik) keꞑes qurьlьsьnьꞑ negizi ʙasь acьq. Oƣan ec kim qol suƣa almajdь. qoƣam mylkine tarpa ʙas salьp, suvьq qol suƣuv-duspannьꞑ ƣana istejtin isi. Sondьqtan qoƣamnьꞑ mylkin talan-taraçƣa saluvcьlarƣa qarsь ajavsьz kyres acuv keꞑes orьndarьnьꞑ ʙastь mindeti**“ degen.

Pьroletarьjat ystemdigi kyn sanap nьƣajьp, ʙajlardьꞑ ynin ɵcirip, olardьꞑ mylkin qoƣam ortasьna salьp otьr. Olardьꞑ kapijtaldьq negizine qurьlƣan caruvacьldьqtarь ʙuzьlьp, ɵndiris kyc quraldarь satsьjaldь caruvanьꞑ pajdasьna ʙerildi. Endigi çerdi keꞑes çurtcьlьƣьnьꞑ ʙastь mindeti osь mylikke tap çavьnьꞑ qolьn suqtьrmaj talan-taraçƣa tysirmej aman saqtav

Soꞑƣь kezderde temir çoldarda, suv çolь-paraqottarda tijelgen çykti urlav, çoƣaluv, talan-taraçƣa tysyv sьjaqtь oqьjƣalar kɵʙejip otьr. Qalqozdьꞑ malьn, kəperetip mylikin urlav sьjaqtь qьlmьstar ɵris alьp ketti. Kəzettiꞑ ɵtken sandarьnda ʙul çɵnde qaʙar az ʙasьlƣan çoq Bul tuvralь qaj çerde ʙolsьn pəktiler tolьp çatьr. Munь istep otьrƣan, urьlarƣa dem ʙerip qalqoz kəperetip mylkine qol soƣьp otьrƣanь acьqtan-acьq keꞑes çurtcьlьƣьnьꞑ çavь ʙaj-qulaqtar. Bulardьꞑ ojь əli de ʙolsa keꞑes caruvacьlьƣьna qastьƣьn istep qaluv, qalqoz myceleriniꞑ kej ʙirin ɵzderine qaratьp aluv, sol arqьlь duspandьƣьn istevge tьrьsadь.

ʙaj-qulaqtardьꞑ ʙul sьjaqtь kəperetip, qalqoz mylkin urlavьna, talan-taraçƣa tysiryvine ʙazarƣa çazasьn satuvƣa ygittevlerine qarsь ʙyginge dejin oꞑdьcara ʙerilmej keldi Olardьꞑ ʙul zьjankestikterine qarsь mьq tap cara qoldanьlmaj keldi.

ʙygingi kəzette ʙasьlьp otьrƣan qavlь qalьꞑ qalqozcьlar men çumьscьlardьꞑ qalьꞑ çurtcьlьqtьꞑ tilegine, ʙaj qulaqtarƣa qarsь kyresti kycejtyvlerine syjenip cьƣarьlьp otьr. Ykimettiꞑ ʙul qavlьsьnda kəperətip, qalqoz mylkin urlavcьlarƣa qarsь oꞑdap cara qoldanuv memlekettik qoƣam mylkin saqtav mindeti tapsьrьlьp otьr. **Qoƣam mylkin urlavcьlarƣa çazanьꞑ avьrьn (atuv çazasьna dejin) qoldanuvdь çəne urьlardьꞑ mal-mylkin kənpeskelevdi usьnьp otьr. Eger qoƣam mylkin urlavcьlardьꞑ qьlmьsьn çeꞑilejtetin seʙepter ʙolƣan kynde atuv çazasь ornьna eꞑ kemi 10 çьl azamattьq pьravasьn çojьp mal mylikterin kənpeskelev kerek**“ dep otьr. Onan soꞑ ʙul qavlьda qoƣam mylkine qol suƣuvcьlardьꞑ çoldama arьzdarь ec çerde qaʙьldanʙajtьndьƣьn urlьq istevcilerdiꞑ çazasь çeꞑilejmejtindigin de ɵskertip otьr. Olaj ʙolsa ʙul qavlьnьꞑ çyzege asьrьluvь arqasьnda tap çavь ʙaj-qulaqtardьꞑ aqtьq amaldarьn talqan qьlьp qьjratьp inderine suv qujƣan ʙolamьz. Buƣan qalьꞑ çumьscь, qalqozcьlar çete kɵꞑil ʙɵlip qavlьnьꞑ ʙulçьmaj is çyzine asьrьluvьn ʙaqьlavь kerek.

Bul tuvrasьnda çer çyzi pьroletarьjatьnьꞑ kɵsemi Lenin çoldas ʙir kezde ʙьlaj degen:

„**ʙajlar men çelikter satsьjalijzimniꞑ ʙastь duspandarь ʙul duspandardь kɵpciliktiꞑ ajrьqca ʙaqьlavьna alьp satsьjaldьq qoƣamnьꞑ tərtiʙin ne zaꞑьn səl ʙuzar ʙolsa ajavcьlьq ʙolmasьn. Olarƣa çumsaqtьq istev solqьldaqtьqqa salьnuv zьjankestiK qьluv satsьjajdьq qurьlьs aldьnda kecilmes kinə**“ Qalьꞑ qalqozcьlar men çumьscьlar kɵsemniꞑ ʙul sɵzin esterinde mьqtь ustap tap çavlarьnьꞑ çavьzdьƣьna çol ʙermevi kerek.

Ortalьq keꞑes kəmijteti men qalьq kəmijsarlar keꞑesiniꞑ qavlьsьnda temir çol suv çolьndaƣь çana qalqoz kəperetip mylikterin (olardьꞑ egin ьskьlat magazinderin) memleket mylki men ʙirdej sanap otьr. Bularƣa qol suqqandar-qalьqtьꞑ çavь dep otьr.

Olaj ʙolsa endigi çerde osь qavlьnь is çyzinde orьndav kerek. Urlьq ɵtirik ɵsekti qalqoz qurьlьsьna qarsь qaruv qьlmaq ʙolƣan tap duspandarьna yzildi kesildi soqqь ʙerip ynin ɵciryvimiz kerek. Avdan avьldaƣь partьja keꞑesorьndarь ʙul qavlьnьꞑ maꞑьna qalьꞑ qalqoz çurtcьlьƣьn ujьstьrьp qavlьnьꞑ mənisin uƣьndьratьn ʙolsьn. Bykil partьja kamsamol qalqoz çurtcьlьƣь qoƣam mylkin saqtavda ʙar kycin salьp qьraƣьlьqtь kycejtetin ʙolsьn. Qoƣam mylki keꞑes qurьlьsьnьꞑ negizi ʙuƣan tap duspandarьnьꞑ suvьq qolьn suqtьrmajmьz.

Maqsut.

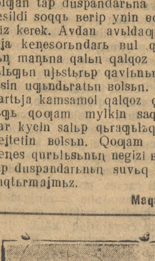

egindi majajap çyrgen ekpindi

Kamsamol

Memlekettik

Kesip orьndarьnьꞑ qalqozdardьꞑ kəperetseniꞑ mylkin saqtav,

qoƣamdьq (satsьjaldьq) mylikti nьƣajtuv tuvralь

Soꞑƣь kezde ʙuzьqtardьn, çalpь ajtqanda qoƣam tilegine qarsь adamdardьꞑ temir çol, suv çolь tьranьspьrtьndaƣь çykterdi, kəperetse, qalqoz mylkin urlajtьnь tuvralь çumьscьlardan, qalqozcьlardan arьz kɵptyse ʙastadь.

Munь men qatar qulaq-ʙajlardьꞑ qalqozdan cьqqьsь kelmejtin, qalqozdь kycejtyv ycin cьn ʙejili men ajanʙaj çumьs istep otьrƣan qalqozcьlardь qorqьtatьnь, kyc çumsajtьnь tuvralь da arьzdar kɵʙejdi.

Keꞑester odaƣьnьꞑ Ortalьq keꞑes kəmijteti men Qalьq kəmeserleriniꞑ keꞑesi: qoƣamdьq mylik (memleket, qalqoz kəperetse mylki) keꞑes qurьlьsьnьꞑ negizi, ʙul mylik ardaqtь, cacav cьƣarьlmajtьn mylik, qoƣamdьqtan qoƣamdьq mylikti urlavcьlar men ajanʙaj, qattь kyresyv-keꞑes ykimeti orьndarьnьꞑ eꞑ ʙirinci mindeti dep taʙadь.

Munь eskerip çana çumьscьlardьn, qalqozcьlardьn talaʙьn orьndap, keꞑester odaƣьnьꞑ ortalьq keꞑes kəmijteti men Qalьq kəmeserleriniꞑ keꞑesi qavlь qьladь.

I

1. Temir çol, suv çolь tьranspьrtьnda ʙara çatqan çykter maꞑьzdьlьƣь çɵninen memleket mylkine teꞑelip, ʙul çykterdi saqtav, kyzetyv isi kycejtilsin.

2. Temir çol, suv çolь tьranьsportьnda çyk urlaƣandar sot çazasь iretinde eꞑ çoƣarƣь çaza-atuvƣa ʙujьrьlьp, ʙarlьq mylikti kənpeskelenetin ʙolsьn, çazasьn çumsatatьn çaƣdaj ʙolƣanda atuv ornьna kemine 10 çьl erkinen ajьruv çazasь ʙeriletin ʙolsьn,

3. Çykti urlav isteri men çazaƣa ʙujьrьlƣan qьlmьstarƣa kecirimder (əmnestije) qoldanьlmasьn.

II

1. Qalqozdardьꞑ, kəperetipterdiꞑ mylki (qьrdaƣь egin, qoƣamdьq qor, mal, kəperetip ьskьlattarь, magazinderi çana ʙasqalarь) maꞑьzdьlьƣь çɵninde memleket mylkine teꞑelip, ʙul mylikti urlanuvdan saqtav ne ƣurlьm kycejtilsin.

2. Qalqoz, kəperetip mylkin urlaƣandar, sot çazasь eseʙinde, eꞑ avьr çaza-atuv çazasьna kesilip, ʙarlьq mylki kənpeskelenetin ʙolsьn, çazanь çumьsartqandaj çaƣdajlarda atuv ornьꞑa 10 çьl erkinen ajьruv, ʙykil mylkin kənpeskelev çazasь ʙerilsin

3. Qalqoz kəperetse mylkin urlav isteri ʙojьnca çazaƣa kesilgen qьlmьstьlarƣa kecirim qoldanьlmasьn.

III

1, Qalqozcьlardь eriksiz qalqozdan cьƣaruv, qalqozdь kyc pen ʙyldiryv ycin qalqozcьlarƣa kyc çumsajtьn, qorqьtatьn ja kyc çumsavƣa qorqьtьvƣa ygittejtin qoƣam tilegine qarsь adamdar men, qulaq-ʙajlar men qattь kyresilsin. Bul qьlmьstar memlekettik qьlmьstarƣa eseptelsin.

2. Qalqozdardь qalqozcьlardь qulaq-ʙajlardьn ʙasqa qoƣamƣa qarsь adamdardьꞑ kyc çumsavьnan qorqьtuvьnan saqtav isteri çɵninde ajьrtьlar 5 çьldan 10 çьlƣa dejin erkinen ajьrьp, kansentiratsijonnьj ləgirge qamav çazasь ʙeriletin ʙolsьn.

3. Bul ister taqьrьptь çazaƣa kesilgenderge kecirim qoldanьlmasьn

Keꞑester odaƣьnьꞑ Ortalьq keꞑes kəmijtetiniꞑ aƣasь **M. Kəlijnin,**

Keꞑestez odaƣьnьꞑ Qalьq kəmeserleri keꞑesiniꞑ aƣasь **Molotьr** (jskirəʙin).

Keꞑester odaƣьnьꞑ Ortalьq keꞑes kəmijtetiniꞑ qatcьsь **A Enyvkijdze.** Məskev 7-aƣus 1932-çьl.

Astьq dajьndav navqanьn

Tavarlandьruv çumьsьna erekce kɵꞑil ʙɵlinip, durьs çosparlansьn

Avьl-pəsəlkege, astьq pynkitterine kɵpcilik qoldь, ɵndiris tavarlarь çetkizilsin

Qalqoz savdasьn çamьlc ƣьp, ortadaƣь qor malьn ʙurarlavcьlarƣa ajavsьz soqqь ʙerilsin

Avьlƣa kɵpcilik qoldь tavar tez çetkizilsin.

Oʙlьsьmьzdьꞑ negizgi astьqtь avdandarьnda astьq dajьndav isi kəzirdiꞑ ɵzinde ʙastalьp otьr. Bir sьpьra qalqozdarьmьz alƣacqь ʙasqan astьqtarьn ykimet ornьna əkelip tapsьrada ʙastadь. Bul qalqozcьlar kɵpciliginiꞑ egisti orьp çьjьp aluv astьq dajьndav çenindegi partьja men ykimet qavlьsьn çyzege asьra ʙastaƣandьƣьn astьq dajьndav çosparьn ne ƣurlьm tez aranьꞑ icinde mezgilinen ʙurьn orьndap cьqsa sol ƣurlьm ɵzderine pajdalь ekendigin tysine ʙastaƣandьƣьn kɵrsetedi.

Astьq dajьndav navqanь ʙygyn ʙolmasa erteꞑ qьzƣalь otьr. On daƣan çyzdegen qьzьl aʙozdar mьꞑdaƣan tonnь astьq, ykimet ornьna aƣьlьp kele ʙastavь anьq.

Sondьqtan yzdiksiz alьp otьruv isine dajьndьq, osь ʙastan kycejyvi kerek. Əsirese erikce ʙir kɵꞑil ʙɵletin nərse, astьq tapsьruvcь qalqozdar men eꞑʙekci çeke caruvalarƣa, tapsьrƣan astьƣьnьꞑ ornьna ɵndiris tavarьn tapcь tavar çetistiryv isi ʙolƣalь otьr.

Bul məsele astьq dajьndav çosparьn kɵꞑildegidej der kezinde orьndap cьƣuvda, erekce orьn alatьndьƣьn, ortalьq ɵlkelik oʙlьstьq partьja kəmijtetteri men keꞑes kəmijtetteri çurtcьlьqqa alda qacan eskeritken. Partьja men ykimet derektiʙinde ʙul mindetterdi orьndap cьƣuv kəperetip savda orьndarьnьꞑ aldьnda turƣan 1-qatardaƣь kyrdeli mindettiꞑ ʙiri, delingen.

Degen men oʙlьstьq kəperetip savda orьndarьnьꞑ ʙul çɵnde istep çatqandьqtarьn qarastьra kelgende əli kynge istelgen mardьmdь tyk çumьs çoqtьƣь kɵrinip otьr. Avьl pəsəlkege astьq punkitterine tavar çetkizyv astьq dajьndav çumьsьn ʙalceʙekce taʙarlandьra ʙilyv çumьsьn oʙlьstьq kəperetip savda orьndarьmьz ujьmdastьra almaj otьr. Kəztərik ne osь kynge cejin astьq dajьndav isin tavarlandьruv çosparьda çasalmaƣan. Kəztərik ʙastьƣь „astьq dajьndav isin tavarlandьruv çosparь alda qacan qolƣa alьp edik, ʙiraqtaci tavar, kɵpciligi avьl, pəsəlke oʙlьstьq astьq sajəzi punkitteriniꞑ tizimin ʙizge əgystik 9-ьnda ƣana tysirdi“ sonь men çospar kecigip qaldь“ dejdi.

Oʙlьstьq savda ʙɵliminiꞑ qolьnda iskilatqa çatqan ʙir sьpьra tavar ʙar kɵrinedi. Biraqta sol tavardьꞑ eꞑ aldь men qaj avdandarƣa çiʙeryv kerek ol arasь ʙelgisiz, oʙlьstьq savda ʙɵliminde avdandaƣь ʙɵlimderiniꞑ qolьnda kəzirde qanca tavarlarь ʙarlьƣьnьꞑ qaj avdanƣa qandaj tavar kerektiginiꞑ, qandaj tavarlar ɵtpej çatqandьƣьnьꞑ məlimeti çoq.

Kej avdandardaƣь ɵtpej çatqan tavarlardь ekinci avdandarƣa çiʙeryvdende tyk istelmegen tavarlar ɵtpej çatqan kyjinde çatьp qala ʙergen.

Oʙlьstьq savda ʙɵlimi avьl pəsəlkelerge, astьq dajьndav punkitterine astьq dajьndav kezinde 761 mьꞑ somnьꞑ tavarьn çetkizʙek, ʙiraqta osь tavardan ʙygyn taꞑda avdanƣa çetkizilgeni ɵte az. 1-əgyste kelgen 9 mьꞑ somnьꞑ tavarь oʙlьstьq savda ʙɵliminiꞑ iskilatьnda əgystiꞑ 15 ine cejin çatьp qalƣan. Kelgen tavardь ʙɵlitʙesten yzdiksiz avьl pəsəlkege, astьq punkitterine çiʙerip otьruv isi ʙolmaj kelyvli. Tavardьꞑ ьskьlatьna çatьp qaluvьna“ ʙiz çavaptь emespiz, sajəz tьranьs kɵlik ʙermej qojdь dejdi, oʙlьstьq savda ʙɵliminiꞑ ʙascьlarь.

Avьl pəsəlke, astьq punkitterine tavar çetistiryvde qaztəriktiꞑ de istep otьrƣan isi camalь. Avьl pəsəlkege tavar çetistiryvdiꞑ çosparьn atь-atь men çoq. Cetten tavardь kɵʙirek aldьruv olardь yzdiksiz avьl pəsəlkege çiʙerip otьruv isin qamsьz etyv orьnьna kejingi kezderde kəztəriktiꞑ cetten aldьrƣan tavarьnьꞑ sanь azajьp kelgen. Yjildiꞑ soꞑƣь 10 kyndiginde qaztərikke 412 somnьꞑ tavarь tysse əgystiꞑ 1-on kyndiginde 182 aq mьꞑ somnьꞑ tavarv tysken. Bul qaztəriktiꞑ astьq dajьndav navqanьn tavarlandьruv isine-qalaj dajьndalьp otьrƣâlьn acьq kɵrsetse kerek· Kəperetip savda orьndarьna kelip tysip çatqan kelecekte əkelenʙek degi qalqozcьlar kɵpciliginiꞑ eꞑ ʙekci çeke caruvalardьꞑ kereksinip otьrƣan tavarь ʙul tapcь tavar endigi mindet sol kelip tysken tavardь ne ƣurlьm tez uvaqьttьꞑ icinde avьl pəsəlkege çetkize ʙilyv syjtip astьq dajьndav navqanьn yzdiksiz tavarlandьrьp otьruv isin qamsьz etyv. Bul ycin kəperetip savda orьndarь astьq dajьndav navqanьn taʙarlandьruv çosparьn tez aranьꞑ icinde çasap ʙitiryv kerek. Çosparь mol Ɵskemen, Kətonqaraƣaj, Zajsan sekildi astьqtь avdandarƣa ne ƣurlьm tavardь molьraq çiʙeryv çaƣь qamsьz etilsin.

Astьq dajьndav navqanьn tavarlandьruv ycin avьl pəsəlke astьq punkitterine çetkiziletin tavardь yzdiksiz çyrgizip otьruvdь temir çol, suv çol qatьnas mekemeleri men sajəz tьranьs tolьq qamtamasьz etetin ʙoluvь qaçet.

Əsirese kɵpcilik qoldь tavar ɵnimin kycejtyv astьq dajьndav navqanьn tavarlandьruv eseʙine avьl pəsəlke astьq punkitterine kɵpcilik qoldь tavardь molьraq çetkizyv isine erikce kɵꞑil ʙɵlinyvi kerek. Bul qol ɵnerciler kəsip-kəperetipterdiꞑ aldьnda turƣan asa maꞑьzdь kyrdeli mindettiꞑ ʙiri.

Astьq dajьndav navqanьn tavarlandьruv isine çiʙerilgen tapcь, kɵpcilik qoldь tavarlardьꞑ orьnsьz cəcilip, ustalьp ketpev çaƣьna asa saq ʙoluv kerek. Bul çɵndegi tap duspandarь ʙaj qulaqtar qaldьqtarьnьꞑ olardьꞑ əgenitteriniꞑ ʙɵget çasav ereketterine qajьtken kynde çol ʙerilmevi kerek.

Avdandardaƣь kəperetip savda orьndarьnьꞑ qolьndaƣь tavardьꞑ məlimeti alьnьp ɵtpej qalƣan tavarlardь ekinci avdandarƣa çiʙeryv isi ujьmdastьrьluvь kerek. Osьlar arqasьnda astьq dajьndav navqanьn tavarlandьruv isiniꞑ astьq dajьndav navqanь qьzьp çyrip ketkenge cekti tolьq qamsьz etilyvi kerek.

Qalqoz çərmenkesi acьldь.

Zajsan. Qalanьꞑ sol tystik ʙazar alaꞑьnda 24-yjil kyni avdandьq tuꞑƣьc 5 kyndik çərmenkesi acьldь. Çarmenkeniꞑ acьlar aldьnda sьmdь ərkester, myzike ojnaldь. Avdandьq mekeme orьndarьnan quttьqtav sɵzder ʙoldь.

Avьl, qьstaq, pəsəlke, qalqoz çeke caruvalardan ʙazar alaꞑь tizʙektelgen ʙoldь.

Çərmenke ʙazarьnьꞑ alƣacqь acьlƣan kyni avdandьq caruvacьlьq kəperetip ujьmdarьnьꞑ 135 mьꞑ 57 somdьq ustamdь ʙaƣa men ɵtimdi (tiʙerdej) sena nerse zatь cьqtь. Sol kyni 16 mьꞑ 174 somnьꞑ savdasь isteldi. Avdandьq tuꞑƣьc çərmenkege qalqozdan 290 adam çeke caruvadan 24 adam, 2 sapqozdan 8 adam qatьstь. Azьq-tylik mal men kelgen 75 qalqozcь, 2 sapqoz keldi. Qalqozcь sapqoz çeke qara caruvalardan dajьndьq ornьna ʙerilgen zat 2848 somdьq azьq-tylik zatьnьꞑ savdasь ʙoldь. Çərmenke ʙazarьna arnalьp 13 kerek çaraq taʙar ləpkesi. 2 ьstoloʙoj acьldь Munьꞑ ʙirevi kəperetip ornь, ʙirevi „Zagiranijcnij zajsan“ (cajqana) qalqoznьj.

Qalqozdar, qalqozcьlar eꞑʙekci çeke caruvalar əkelgen. Azьq-tylik zattarь çərmenke ʙazar alaꞑьna sьjmaj ketti, avьl pəsəlkeden kelgen qalqozcь, sapqozcь çeke caruvalarьmьz, azьq-tylik əkelgen maldarьn çərmenkede arnalьp acьlƣan kəperetip orьndarь men kerek-çaraq ujьmdarьnan kerekti zattarьn qojan qoncьna toltьrьp aldь. çumьscь qьzmetcilerimizdi azьq tylikten tolьq qamtamasьz etti. Kəperetip orьndarьna, mal mylik azьq-tylik ʙergen qalqozdarƣa 80 pursent nərse çeke caruvaƣa 70 pursent ustamdь ʙaƣa men taʙar ʙosatьldь.

Sondьqtan çərmenkeniꞑ alƣac acьlƣan kyni qьzuvlь-qьzьq pen quvanьctь tilek pen ʙəra-sarameз mejran ʙolьp tarastь.

„S. C.“ ʙirijgedisi: **Tilevʙaj ulь,**

Bьqьja ulь,

Muqьc ulь.

Kylən qьzь.

Qalqoz keꞑes savdasь oꞑalmaj otьr.

Rijdir. Qalqoz keꞑes savdasьn ɵrkendetip ʙul çɵndegi partьja qavlьsьn ʙulçьtʙaj orьndav ʙastь mindet ʙolsada, Rijdir avdanь ʙul məsele qozƣalьssьz çatьr.

Rijdirde avdandьq qalqoz odaƣь çoq qalqoz çumьsьn çer ʙelimi ʙasqarьp otьradь. Biraq çer ʙɵlimi qalqoz savdasьn oꞑdavdь ekinci qatarlь məsele kɵrip kelgen. Bizde 2-qalqoz, ʙiraq sapqoz ʙar olar 2 larək actьq odan artьq ne istejmiz degendi ajtadь.

Sol acьlƣan larekteriniꞑ ɵzinde sytten ʙasqa tykte çoq. Bul məseleni ʙaqьlap ʙajqap otьrƣan ʙascь mekemelerde ʙolmaj kelgen. Qalqoz savdasьn ɵrkendetyv kycejtyv ʙul çendegi partьja derektiʙin çyzege asьruv ornьna, Rijdir ujьmdarь „ʙiz ortalьqtanƣan çaʙdьqtavƣa çatamьz qalqoz savdasьnьꞑ ʙizge qaçeti az„ degen apartoncьldьq pikirdi ustanьp ʙascь orьndardьꞑ osьn dajьq nem qurajdь qaravcьlьƣьnьꞑ arqasьnda kəperetip savda orьndarьda qalqoz savdasьn tipti umьtьp ketken. Qoldaƣь mymkincilikti pajdalana ʙilmegen Sonьꞑ saldarьnan Rijdir kəperetipterindegi zattar səvdegerler qolьna tysip solar arqьlь ʙazarƣa cьƣa ʙastaƣan (jakənge taƣь ʙasqalar) kəperetip savda orьndarьnьꞑ qoldarьndaƣь ʙasь artьq tavardь keꞑes qalqoz ʙazarlarьna tysiryvdi ic kim ojlamaƣan. Sonьꞑ qьrsьƣьnan Rijdirde osь uvaqьtqa cejin qalqoz keꞑes savdasь qozƣalьssьz qalьp kelgen.

Endigi çerde iske çedel kirisip qalqoz keꞑes savdasьn ɵrkendetyv isine tolьq çaƣdaj tuvƣьzsьn, artьq tavar savdeger qolьna çiʙerilmej, qalqoz ʙazarьna tysirilsin, Rijdirde keꞑes, qalqoz savdasьna keꞑil ʙɵlmej otьrƣandarƣa mьqtap soqqь ʙerilip, ɵndiris çaƣьndaƣь qalqozdardь qalqoz savdasьnьꞑ çyrgizyvde ylgili ƣьp cьƣaruv isteri qamsьz etilsin. Syjtip qalqoz keꞑes savdasьn kycejtyv tuvrasьndaƣь partьja men, ykimet qavlьsь tolьq orьndalsьn. Keꞑes qalqoz savdasьn kycejtyv arqasьnda çumьscь çaʙdьqtav çumьstarьn çolƣa qojuvda çaꞑa qor kɵzderi taʙьlsьn.

«S. C.“ ʙirijgədisi: **Təneke ulь,**

Baƣdaj ulь.

Sьldьrʙaj ulь

Qavьm ujьmь-səvdegerlikke salьndь.

Besqaraƣaj

Çaltьr keꞑesinde „**Çaltьr**“ attь qavьm ujьmь ʙar. Ujьm qьzmetkerleri çospardan tьs zat dajьndav icki mymkincilikti tolьq durьs pajdalana ʙilyv, sonьꞑ arqasьnda keꞑes qalqoz savdasьn kycejtyv ornьna aqca ʙerip səvdegerlerdi Kerekyvge çiʙerip araq aldьrьp ʙirazьn ləpkege qojьp qalƣanьn lijtiri 26-28 somnan sattьrьp pajdasьn kɵrip otьr.

„Çaltьr“ qavьm ujьmьnьꞑ satuvcьsь Altaj Myʙarak ulьnьꞑ ʙir sьrьradan ʙergi istep kele çatqan kəsiʙi osь. Bul keꞑes qalqoz savdasьn kycejtyv, kəperetiptiꞑ aʙorotьn çьldamdatuv ornьna ɵz ʙasьnьꞑ qamьn ojlap otьrƣan Myʙarak ulьna ajvsьz soqqь ʙerilyvi kerek.

2-Çorьtpa

Qalqoz savdasьn çamьlp qalqoz malьnьꞑ kɵzin çoƣaltuvcьlarƣa ajavsьz soqqь ʙerilsin.

Bes-qaraƣaj. Çaltьr keꞑesine qaraƣan „çaꞑa taꞑ“ qatqoz ʙasqarmalarь, qalqoz savdasьn çamьp, qalqoz malьn qurtьp çiʙerip otьr. Bir eki ajdьꞑ icinde qalqozdan 5000 somnьꞑ malь satьlƣan. Sol satьlƣan maldardьꞑ ornьna çaꞑadan ʙir tujaq kelip qosьlƣan çoq. Satьlƣan mal aqcasьnьꞑ qajda ketkeninde çurt ʙilmejdi.

Osь çuvьr arada qalqoz ʙastьƣь Təꞑirʙergen Qamьza ulь, ʙasqarma orьndarь Çynis Bajʙolat ulь Kɵcpan Qaʙьlʙek ulь çəne Myʙarak uldarь ʙirigip qalqoz ortasьndaƣь cuvlь qьzьl sьjьrdь qьjьq qalasьna aparьp sojьp ɵzderi ʙɵlisip alƣan. Bul sekildi qalqoz savdasьn çamьlcqьlьp qalqoz mylkin ʙazarlap çyrgen sumьrajlarƣa derev tijim salьnьp soqqь ʙerilyvi kerek.

2 çorьtpa. Kəmsamol

„SATSЬJALDЬ CЬƢЬSr kəzetine çazьlьꞑda“

Qalьq sottarьnьꞑ çavap kerciligi kycejsin

Partьja men ykimettiꞑ çana çoƣarƣь zaꞑ orьndarьnьꞑ ʙir qatar qavlь qararlarьnda tɵmengi zaꞑ mekemeleriniꞑ onьꞑ icinde qalьq sottarьnьꞑ isterinde tolьp çatqan kemcilikterdiꞑ ʙarlьƣь ajtьlьp keldi. Munьꞑ pəktileri kɵp: tap çolьn ʙurmalavcьlьq ɵtkizilip çatqan sajasьj-caruvacьlьq nəvqandarƣa ʙajlanьstь kedejlerdi ortacalardь qalqoz mycelertn tɵmengi keꞑes qalqoz qьzmetcilerin negizsiz sotqa tartuv; qoƣam qorƣav carasьn, istelgen qьlmьstьꞑ maꞑьzьna tyrine, ol qьlmьstь istegen adamnьꞑ qoƣamƣa qancalьq qavьptь ekendigine səjkestire ʙilmev çəne kynʙe-kyngi sajasьj caruvacьlьq çaƣdajƣa ʙajlanьstьra taƣajьndamav tapsьz satsьjaldьq qoƣam quruv qarsaꞑьndaƣь iri maꞑьzdь mindet ekendigine kɵz çiʙermev ʙul məselege qalaj ʙolsa solaj at ysti qaravcьlьq; sotqa tartьlatьn adamdardьꞑ əlevmettik qalderin tegin ajьruv məselesine kɵꞑil ʙɵlmev sottaluvcь adam tap duspanь jə eꞑʙekci ekendigin çiti teksermev avьldьq-qalalьq keꞑesterdiꞑ ystirit çazьp ʙergen çonevlerin tekseryvsiz qoldana salьp sonьꞑ negiz men ykim cьƣara saluvcьlьq; ʙirevge taƣьlƣan ajьpta qьlmьs ʙelgisi ʙarlьƣьn jə çoqtьƣьn, ʙar ʙotsa ol qьlmьstь isteri kim çəne onьꞑ mojьna qancalьqtь dəlel men qojьlatьndьƣьn aqьjqattamaj oj men çaramaldap kese saluvcьlьq taqь osь sьqьldьlar.

Bul kemcilikterdi çojuv ycin çoƣarƣь orьndardan san iret ʙerilgen tijisti nusqavlarƣa qaramastan osь kynge dejin ɵzderince ʙurьnƣь ʙetteri men istep kele çatqan qalьq sottarь ʙar. Sondaj sottardьꞑ ʙiri ʙurьn tarʙaƣataj avdanьnda sot ʙolƣan osь kyndə kyrcim avdanьnda suvdьja ʙolьp otьrƣan Baskot ulь.

Tarʙaƣataj avdanьnda sodьja ʙolьp turƣanьnda Baskət ulь, qьlmьs zaꞑьnьꞑ tap duspanь ʙaj qulaqtarƣa qoldanьlatьn ьstatьjalarьn ьꞑƣaj ortaca, kedej, qalqoz myceleri qьzmetci eꞑʙekcilerge qoldanьp otьrƣan ɵz mencikterindegi maldarьnan ʙir-ekiden azьqqa sojьp alƣandarь ycin tɵmendegi eꞑʙekciler sotqa tartьlƣan.

Ɵtec ulь tegi kedej qazirde qьzmetci 2 çьl tutqьnƣa:

Toreƣan ulь Çumьscь partьja tilektesi çana **Ьsmajьl ulь** kedej. 80 çastaƣь cal 6 ajdan eriksiz çumьsqa; qalqozdьꞑ 6 mycesi 6 ajdan eriksiz çumьsqa.

Sarьtqoça ul. kedej 2 çьl tutqьnƣa kesilgen.

Zaꞑsьz ʙerilgen tyrli mindetterdi orьndamaƣan ycin **Cьnьqaj ulь** kedej 2 çьl tutqьnƣa **Batqolda** ulь çəne **Aqqulça** ulь 1 çьldan tutqьnƣa; Mьrzaqan ulь Cьn temir ulь ʙulardьꞑ ʙəri kedej 6 ajdan eriksiz çumьsqa kesilgen.

Bul qatalьp tken eꞑʙekcilerdiꞑ ɵtride mojьndarьna taƣьlƣan ajьptar ycin qьlmьstь ireti men sotqa tartьluvƣa tijisti emes, eger ʙulardьꞑ çumьstarьnda qoƣaqam zьjandь qьlьqtarь ʙar ʙolƣan kynde ygit nəsijqat çolь men kɵpcilik talqьsь men tyzətyv kerek edi. Bul Baskot ulь çoldastьꞑ Tarʙaƣataj avdanьndaƣь isiniꞑ tyri ʙolsa endi Kyrcim avdanьndaƣь isiniꞑ tyrin kɵrelik.

ʙьjьlƣь 29-Əpirelde Dimetirej dajmʙolьndь qьlmьs zaꞑьnьꞑ 65-ьstatьjasьnьꞑ 2-tarmaƣь men ajьptap taʙandatqan 2 çьl tutqьnƣa ykim etedi. Kamʙolьn qalqoz mycesi, ʙalasь qьzьl əskerde. Qьlmьs zaꞑьnьꞑ 165-ьstatьjasь ʙirevdiꞑ mylkine acьq tyrde caʙьvьl çasap talan-taraç istegenderge qoldanьladь. Olaj ʙolsa Kamʙolinniꞑ qandaj talan-taraç istegenine kelejik: Kamʙolьn yjinde çoqta onьꞑ qatьn ʙalasь qьzьl-əsker Kamʙolin Petirdiꞑ mencigindegi, Biraq onьꞑ ruqsatьnsьz jaƣьnьj eriksiz tyrde ortaqtastьrьlьp, qalqoz malьnda çyrgen sьjran ajdap qajtadь. Munь sotqa tartьlƣan Kamʙolin ʙilmejdi.

Mine Kamʙolinge taƣьlƣan talan-taraç osь. Ərijne munda ec qandaj qьlmьs çoq. Ykimniꞑ syvrettev ʙɵliminde Kamʙolin qulaq tap duspanь çeke salьq tartqan, qalqozdьꞑ negizine qarsь tegis ygit taratqan dejdi. Bul çaƣdajlardь ʙekiterlik iste ec qandaj derek çoq, qajta **Kamʙolin ortaca ʙalasь qьzьl-əsker sьjьr əskerdegi ʙalasьniki onьꞑ encisi 1930-çьldan ʙelek çeke salьq tartьʙaƣan dep qalalьq keꞑes pen avdandьq aqca ʙɵliminiꞑ ʙergen** resmij senim qaƣazdarь ʙar. Biraq munь men sanasqan qalьq sotь çoq.

Bul kɵrsetilgən kemcilikter qalьq sotь ɵziniꞑ mindetin qancalьqtь durьs atqarьp otьrƣandьƣьn, partьja men ykimet derektipterin çəne tɵꞑkeris zaꞑьn qalaj çyzege asьrьp otьrƣanьn acьq kɵrsetedi.

Ortalьq partьja kəmijtetiniꞑ maldь eriksiz ortaqtastьruvƣa çol ʙermev çəjinda cьƣarƣan ʙьjьlƣь 26-martlaƣь qavlьsьn çyzege asьruvdьꞑ ornьna qalьq sotь oƣan negizinen qarsь kelip otьr. Bul çɵnde partьja çolьn ʙurmalap asьra siltevcilikke salьnƣandar men kyresyvdiꞑ ornьna solarƣa çol acьp otьr. Qьlmьs zaꞑьnьꞑ 61 çana 79-ьstatьjalarьn ornьna çumsap tap duspanь ʙaj-qulaqqa qoldanuvdьꞑ ornьna tɵꞑkeris zaꞑьnьꞑ negizin ʙuzьp soqqьnь eꞑʙekcilerge ʙerip otьr.

Tɵꞑkeris zaꞑьn çyzege asьrьp pьroletarьjat ystemdigin nьƣajtuv, satsьjalijzim quruv çolьnda partьjanьꞑ cьn kɵmekcisi ʙolatьn qalьq sotьnьꞑ (Baskot ulь çoldastьꞑ) istep otьrƣan isi osь.

Bul sьqьldь kemcilikter ʙasqa qalьq sottarьnьꞑ isterinde de çoq emes.

Mundaj zьjandь isterden ʙudan ʙьlaj qalьq sottarь arьluv kerek. Qalьq sottarь istegen isterine ykimniꞑ durьs zaꞑdь cьƣarьluvna çavaptь ekenin esten cьƣarmavь kerek.

Elemes ulь B.

„S. C.“ 2-ʙet

picen ajaƣь tez çьjnalьp ʙitsin

Ər məcijne picen ьstansalarь «Aqaral» m.t.s.ьndaj ʙəjge ala ʙilsin

Picen navqanьna salaq qarap kɵlik qurьtuvcьlardьŋ sajozь ʙeriletin ʙolsьn

Çosparьn asьra orьndaƣandarƣa sьjlьq ʙeryv tuvralь.

Qazaƣьstan çer kəmesereti alqasьnьŋ qavlьsь

1) Picen navqanьn ojdaƣьdaj orьndap cьqqan tɵmendegi avdandarƣa sьjlьq ʙerilsin:

1 **Cьŋƣьrlav avdanь** kektir eseʙi men çosparьn 181,0 pur. tonna eseʙi men 131,0 pur. orьndaƣan.

2. **Tajpaq avdanь** kektir eseʙi men çosparьn 124,0 pur. tonna eseʙi men 104,0 pur. orьndaƣan.

3. **Çəmʙejti avdanь** kektir eseʙi men 160,0 pur. tonnь eseʙi men 96,4 pur. orьndaƣan.

2) Çer kəmeseretiniŋ isme tasьnan ʙul yc avdanƣa 1500 somьnan 4500 som ʙerilsin. Avdanda qьstap ʙul aqcanь çospardь kezinde orьndavƣa ʙascьlьq istej ʙilgen avdandьq qьzmetcilerge ʙɵlip ʙerilsin. Osь men qatar picen çosparьn artьƣь men orьndava ʙelsendilik istegen çaqsь qalqoz ʙastьqtarьna ʙirijgadilerge çana ekpindilerge sьjlьq ʙeryv ycin avdannьŋ ʙydçetinen aqca ʙɵlip cьƣarsьn.

3) Oʙьlьstьq çer ʙɵlimderi çosparьn orьndaƣan avdandardьŋ kɵktiri, tonna eseʙine capqan cɵʙi, onьŋ majalaƣanьn, syrɵgin kɵrsetip telgiram arqьlь derev məlimet ʙersin.

4) Sьjlьq ʙeretin kəmesijeniŋ toqtamь ʙojьnca picen çosparьn artьƣь men orьndaƣan 22 M.P. stansalarьnьŋ tizʙesi ʙekitilsin. Bulardьŋ derektirlerine nusqavcьlarьna çaqsь degen ʙirijgadirlerine çana ekpindi qalqozcьlarƣa sьjlьq ʙeryv ycin „Qazseləsentin“ qorьnan 21550 som cьƣarьlsьn, ʙunьŋ eseʙi men kyvrorьttan 16 orьn yc saƣat alьnьp, eki derektirdiŋ eki ajlьq eŋʙek aqьsь ʙerilsin.

5) Picen çosparьn asьra orьndaƣandarƣa endigi çerde sьjlьq ʙeryv ycin kəmesije qurьlsьn, oƣan mьna keŋesterden ɵkilder ensin: Çer kəmesereti, Ɵlkelik qalqozsentir, Senosentir Sastьjaldь Qazaƣьstan „çana“ Qaz pьraʙda“ dan.

Çer kəmeseriniŋ orьnʙasarь **Dyjsen ulь Q.**

Picen caʙuv çosparь artьƣь men orьndaldь.

Cьŋƣьs avdanьnda picen çьjnav çosparь 41400 kektir edi. 4-əgyskecejin 51903kektirʙolьp artьƣь men orьndaldь. Bul çɵnde ʙelsene qatьsьp mindetterin kezinde orьndaƣan avьldar Aqtɵʙe, Sar çal, Qundьzdь avьldarь. Basqa avьldar kezinde dajьndьq isi nacar ʙolƣandьqtan uavqanda ʙitire almaj ajaƣь əgystiŋ 4-inde əzer ʙittrdi.

Qaradьr, Kylmen avьldarь qarajьp artta qalьp otьr. Endigi çerde syrlevdi tolьq orьndap, caʙьlƣan cɵpti tijisti orьnьna tasьp yjip, çьjnap aluv carasьna ʙelsene kirisyv kerek. Onь men qaʙat dajьndalƣan mal azьƣьn ɵrit sьjaqtь apattardan aman saqtav çaƣьna nazar salьnsьn

Çьjnaq.

Aq aral məcijne picenьstansasьnda çosparьn artьq orьndap 5 qalqozsьjlьq aldь.

Zajsьn Aq-aral məcijne picen ьstansasьnьŋ qaraʙьndaƣь 28qalqozdan yzdik cьƣьp, picen çosparьn artьƣь men orьndaƣan 5 qalqozь sьjaldь. olar mьnalar:

1) 5-avьldaƣь „kəlijnin“ qalqozь picen çьjnav çosparьn 136 pursent qьp orьndap, onьŋ ystine zagət ьskɵtke 500 kektir cɵp caʙьp ʙergen. Bul qalqozƣa 100 som sьj ʙerilip edi. Onь ʙirijgədir Maqarʙaj ulь, ekpindi mycesi Baqьj ɵjeli, qalqoz ʙastьƣь Bajcьʙaj uldarь aldь.

2) Qara ʙulaq avьl keŋesindegi „Tьrvdaʙijk“ qalqozьnьŋ picen çosparьn 100 pursent ‘orьndaƣanь ycin ʙastьƣь Kəʙalop 50 som sьj aldь,

3) 5-avьldaƣь „Kedej talap“ qalqozь picen çosparьn 93 pursent orьndap 100 som sьj aldь. Ol ʙəjgeni ʙirijgədir Saqalьj ulь Maldь-ʙaj ulь ekpindi qalqozcь Çaʙьjla aldь.

4) 6-avьldaƣь „Pьraʙda“ qalqozь 80 pursent orьndaƣan. Qalqoz ʙastьƣь Irgeʙaj ulь ʙirijgədiler Sьdьq ulь Qьzьkej uldarьna 100 som ʙerildi.

5) Qara ertis keŋesindegi „Kirasnьj ьzname“ qalqozь picen çosparьn 97 pursent orьndap, oraq navqanьna ʙasqa qalqozdardan ʙurьn cьqqandьqtan 100 som sьj aldь.

Basqa qalqozdar mьnalardan ylgi alьp, adam kyci men kɵlik kycin durьs ujьmdastьrьp ʙalceʙektik qarqьn men oraq, picen, otьrьqcьlandьruv navqanьna erekce kɵŋil ʙɵlip sьj alatьn ʙolsьn.

„S-C“ʙirijgədisi; Tilevʙaj ulь.
Əvʙəkir ulь.

Picen navqanьna kɵŋil ʙɵlmegenderge cara qoldanьlmaq ʙoldь.

Cьŋƣьstav 1-əgys kyni avdandьq partьja kəmijtetiniŋ ʙasqarmasьnda avdandaƣь picen çьjnav çumьsьna qortьndь çasadь. Qortьndьda ʙykil avdandьq çosparь 91,31 pursent orьndalьp, onьŋ icinde 2 picen ьstansasьnьŋ ʙireʙi Cьjdaʙaj 88 pursent Aqcoq 31 pursent orьndaƣandaƣь kɵrindi,

Aqtɵʙe, Samaj, Sarçal sьjaqtь çosparьn asьra orьndaƣan (107 103 purs.) avьldar men qatar Qara adьr (9,8 purs.) Cunaj (20 22 pursent) Kylmen (18 purs.) sьjaqtь artta „tezek terip“ qalƣan avьldarda ʙar.

Cɵp caʙuv qarqьnьda ьraʙajsьz kejin qalьp otьrƣan avьldardьŋ ʙascьlьqtarь ərijne ʙalceʙekce durьs ʙoldь devge ʙolmajdь. Məselen Kylmen avьlь 18 pursent çəne sol avьldaƣь m.p.s. 31 aq pursent orьndop otьr. Oƣan seʙep avьldьq partьja ujasьnьŋ qatcьsь Səntɵkej ulь keŋes aƣasь Musataj ulь, m.p.s. ʙastьƣь Çanƣul ulь negizgi navqandь çavьp qojьp ʙəseke men araq icip zakɵskegɵ permeniŋ 7 sɵrkesin sojьp çegen „qьzmetcileri“ 2 ge ʙɵlinip uruv partьjasьn çasaƣan. Osьnьŋ keselinen çazƣь turьm salƣan egistiŋ 60 pursentine tuqьm seʙilmej qaradaj qalƣan. Egis kezindegi av. parьtkɵm ɵkilderi ʙul çumьstь ɵzderi ʙirge qosa istegen. Av atkɵm mycesi Temirʙek ulь osь çumьstardь ɵrte ʙilsede tijisti orьadarƣa ajьtpaƣan.

Av. parьtkɵm ʙasqarmasь Kylmen avьlьna arnavlь kəmesije cьƣarьp kɵrnekti sot çasalsьn, on soŋ yzik artta qalьp otьrƣan avьldarda zerittelsin dedi.

S.C.

Mɵskevde dene cьnьqtьruvcьlardьŋ kɵrinis.

Paʙladar avdanьnьŋ tapqozdarь apartoncьldьqqa salьnьp, cɵp caʙuvda eŋsesin kɵtermej otьr.

Əli kynge ʙalcaʙektik picenniŋ teŋçarasьn orndaƣan çoq.

Paʙьladar avdanь 2-ʙalcaʙektik picen caʙuvda, qarqьnƣa ilese almaj otьr.

Bul avdannьŋ ʙarlьq caʙatьn cɵp çosparь **200.050 gektir** ʙolsa, əgystiŋ 5 ine dejin caʙьlƣanь **52221 gektir**. ʙudan yjip çьjnap alƣanь **234.143. sentiner.** ƣana

Buni çekece alƣanda qalqozdarƣa cɵp çosparь **71431 gektar**. caʙьlƣanь **51579 gektir,** çosparьnьŋ **72,2 puratsenti**. Yjip çьjnap alƣanь 234.143 sentiner, ʙunьŋ icinde M.S.S. nьŋ orndaƣanь 28025 gektir. Yjip çьjnaƣanь 184990 sentiner.

M T S.dьŋ 8821gektir çosparьnan orndaƣanь **4649 gektir,** yjip çьnaƣanь 12574. gektir. qaladan 6600 gekiir çosparьnan caʙьlƣanь 1550 gektir.

Sapqozdar eŋsesin kɵtermej otьr

Sapqozdardьŋ ʙarlьq caʙatьn pcen çosparь **121267 gektar** ʙolsa ʙudan ʙarlьq 5-əgyske dejin orndalƣanь 29092 gektir ƣana ʙul çosparьnьŋ **31 purtsentь** yjip çьnaƣanь **304071 sentiner.**

Avdandьq çer ʙɵliminiŋ ajtuvьna qaraƣanda **sapqoz derektirleri** qaʙьrsьzdьqqa salьnьp cɵp caʙuvdaƣь ɵzderiniŋ ʙalceʙektik mindetin orndamaj, partьja men ykmettiŋ qavlь derekipterin esinen cьƣarьp apartuncьldьqqa salьnьp otьr. eŋ ajaƣь mezgilimen cɵp caʙuvdaƣь **5 kyndik məlimetinde** mezgilinde çiʙerip otьrmaƣan.

Buƣan qaraƣanda sapqozdar çalƣьz ƣana cɵp caʙuvda keseldi ʙolьp ykimet çosparьn orndamaj qaluv emes aldaƣь egis çьjnav çaʙdьƣьnda kesiri tijmekci, sondьqtan çergilikti partьja orьnь tez sapqoz partkɵmderimen dereksijege tijisti partьja çolьme ajavsьz soqqь ʙeryvi kerek

Bul avdanda kele çatqan qalqozdar

Partьja men ykimet derektiʙin tolьq uƣьnьp kɵpcilik çumьsьn durьs yjmdastьra ʙilgen, Ьstalijn çoldastьŋ tarьjqь cartьn is çyzine asьra ʙilgenniŋ arqasьnda cɵp caʙuv çosparьn artьqьmen orьndap cьqqan qalqozdar; Çetekci qalqozь 1104 gektar çosparьnьŋ orьnьna 1447 gektar etip, krasnьj luc 2941 gektar çosparьn 3024 gektar, Qьzьl qurma 1148 gektar çosparьn 1248 gektir Ьstalijn 2253 gektir çosparьn 2555 gektir etip orьndap cьqtь.

Qarqьnƣa ilese almajçosparьn orьndaj almaj otьrƣan Qalqozdar

Satsьjaldьq qurьlьsьnda ulь ʙalcaʙektik çarsьna ilese almaj, mindetin orьndajalmaj cɵp caʙuv çosparьn orьndavda kesel çasavcь qalqozdar;

Borocьlop qalqozь 2105 gektar çosparьnan 542 gektar, krasnoj neʙe 1440 gektar çosparьn 568 gektar,

Çaŋa tilek 1220 gektar çosparьn 700 aq gektar etip orьndaƣan.

Satsьjaldьq taʙьnьn qьsqь çutav qavpьnan aman alьp qaluvdaƣь mal azьƣьn dajьndavƣa əsirese Paʙьladr avdanьnda kedergi çasap otьrƣan sapqozdarƣa ajavsьz soqqь ʙerip qarqьndь kycejtetin etyv kerek. Kəzirde çalpь alƣanda avdanьmьzdaƣь cɵpti caʙьp ʙitiremiz degen mezgil alda qacan ɵtip keldi sapqozdar ʙul qalьpta egis oraƣьnda da ylken kedergi çasavƣa mymkin.

Zom

Iste ʙьlьq kyc kɵlikte urlьq ʙar.

Çarma. Qara qojtas məcijnepicen ьstansasьnьŋ ʙascьlarь avdandьq aƣaruv kəmijtetiniŋ 26/VII-ndegi qavlь-qararlarьn ajaqqa ʙasьp, iske nem qurajdь qarap apartoncьldьqqa salьnьp, avьl qьdьrьp ʙos çyr. Baj-qulaqtьŋ əgenitterine çol ʙerip is çyzinde solqьldaqqa salьnьp otьr. Buƣan 9 qalqozdьŋ 36600 kektir picen çьjnav çosparьn əgys ajьnьŋ 10-ьna dejin 6758 kektir jaƣnьj 16 aq pursent orьndaƣanь dəl ʙolsa kerek qoldarьndaƣь 203 cɵp məcijneden 75 aq məcijne çyrgizip otьr. Munьŋ mənisin surasaq m.p.s. tьŋ derektiri Qasьmʙaj ulь men partьja ujasьnьŋ qatcьsь Ьjsa ulь Kərim çoldas ʙizge qaraƣanda «Eŋʙekci» „Ças talap“ „Uzьn qulaq“, qalqozdarь ʙandь ʙajlar men ʙajlanьs çasap qoldarьndaƣь kyc kɵlikti qurьtьp çiʙerdi. Sondьqtan məcijne toqtap qaldь. „Uzьn ʙulaq“ qalqozь qoldarьndaƣь kyc kɵtikti sojьp Ajƣьrçal Yc ʙijik ьstansalarьna etin satьp çyrgenin kɵrdik“ dejdi.

„Uzьn ʙulaq“ qalqozьnda maj ajьnda 488 kɵlik ʙolatьn ʙolsa kəzirde qalьp otьrƣanь 305 aq kɵlik 183 kɵliktiŋ orьnь çoq onьŋ urlaƣanьn ʙolmasa sojьlƣanьn ec kim ʙilmejdi.

Adam kycide tolьq pajdalanьlmaj otьr. Bul qalqozdarda çumьsqa çaramdь erkek-əjel 3400 adam ʙudan picen çьjnav çumьsьnda 803 aq kisi çyr.

Cɵp deste kyjinde çatьr

Capqan cɵptiŋ qaq çartьsь çьjnalmaj çatьr. Mьjsal: „Eŋʙeŋtuv“ qalqozь 600 kektirden asa cɵp capqan eken. Sonьŋ 300 dej kektirin ƣana çьjnadьq, qalƣanьn ʙir çьjnap alarmьz, dep otьrƣan tyri ʙar.

Najza.

1-Aʙьl qalqozdarь cɵpsyrlevdi umьtьp otьr.

Zajsan 1-avьl keŋesindegi «ʙьjqьr“, „Çarlь“, „Qazaƣьstan“, „Sarçьra“ qalqozdarь ʙьjьl 4 cuŋqьr qazьp oƣan 48 tonna cɵp syrlevge tijisti edi. Bul çɵnde kyni ʙyginge cejin ʙul qalqozdar ec ʙir dajьndьq çasaƣan çoq cɵp syrlev çumьsьnьŋ ne ekenin ʙilmej apartoncьldьqqa salьnьp, avьzьn acьp qalqoz ʙastьƣь Kɵcerʙaj ulь Əmirçan ulь Bijtiʙaj ulь Kɵriʙaj uldarь otьr. Bularƣa çol ʙascьlьq istevdiŋ orьnьna avьl keŋes aƣasь Cyjinicʙaj ulь qatьn ʙalasьn salьp Zajsan men eki arada çьla-qonaqtap ʙir çuma çoƣalьp ɵz ʙeti men avьlcьlap toj-tojlap çyr.

Sondьqtan tijisti orьn tezinen mьna sьjaqtь ʙeti men çajluvcьlarƣa ajavsьz soqq ʙerip cɵp syrlev çumьsьn qolƣa alatьn etyvi kerek.

Cьlьm.

„1-maj“ kəmuvnasь picendi 20-əgyske dejin ʙitirmek.

Bel-aƣac. Novo təvʙinke seltsəʙetine partьja „1-maj“ ʙalalar kəmuvnasь picen caʙundь 20-yjinde ʙastap, sodan yjildiŋ ʙitisine dejin çosparьnьŋ 61 pursentin (606 kektirdiŋ 363 kektiri caʙьp çьjnaldь) orьndadь. Bul kəmuvnada 5 məcijne, 20 at, ʙir tьraktьr ʙar. Bul kycter ɵgiu erte (20-yjilden) pisip, soƣan ʙɵlinip otьrsada, picen çumьsь toqtalmaj çyrip keledi.

Sondьqtan əgystьŋ 10-20-sьnan qalmaj tolьq orьndap cьƣar degen senim ʙar.

Qalьj.

Sav çojuv orьndarьnьŋ çumьsь eskerilsin.

Zajsan. Avьl sajьn yzdiksiz sav çoj muƣalimderi caqьrьlьp çyr. Biraqta solardьŋ ne istep çyrgenin zerittep tekserip isteriniŋ nətijçesin qorьtьp nusqav ʙergen oquv ʙɵlimin onьŋ nusqavcьlarьn kɵrgenimiz çoq. 1-avьldaƣь Sadьq qьzь Kylen qьzь degenderdiŋ qoldarьnda oquv puragiramdarь çoq ne ʙolsa sonь oquv dep oqьtatьn kɵrinedi. Kylen qьzь çosparьm çoq Sьdьq ulьnьŋ metodijkesin oqьtьp çatьrmьn“ dejdi. Sьdьq qьzь 4 aq kisini kyn ʙatarda oqьtqan ʙoladь eken anьq ʙir saƣat uvaqьt çumsalmajdь. 2 ajdan ʙeri əli ʙir adamƣa qat tanьtqan çoq. 6-avьldaƣь Səʙijt qьzь eki ajda oquvcьlarьna 10 ɵripte tanьtalmaƣan. 4-5 kyn qalada çyrip alatьnda avьruvь ʙar dep qalqozcьlar cuvьldajdь. Çalƣьz ʙular emes ʙasqa avьldada osьndaj, çergilikti avьl keŋes pen qalqoz ʙasqarmalarь kyndelik avьl qalqozьndaƣь oquv aƣartuv isin ʙajqap ʙaqьlap otьruvdь eskermejdi. Qajta muƣalim qalqozcьlardьŋ uvaqьtьn ʙɵlmegenin təvir kɵredi.

Sondьqtan oquv ʙɵlimi tez arada sav çojuv çumьsьn tekseryvi kerek. nusqav ʙerip, puragiram, ʙasqa quraldardan qamsьz etsin avьl keŋes pen qalqoz ʙasqarmalarь muƣalimderdi durьs pajdalanatьn ʙolsьn.

Bes ərip.

Partьja kynin ɵtkizyvde

Aldьŋƣь qatardaƣь ujalardьŋ təçirijʙesin qoldanajьq

Partьja myceleri men kandijdattarьnьŋ səjəsij ʙilimin tez ydetip tərtip çaƣьn kycejtejik

Partьja kyni tuvralь.

Partьja çьjnalьsьna tolьq durьsьtalьp dajarlanuv partьja mycele kəndьjdattarьnьŋ ʙilimin arьttьruvƣa Markis-Lenin tərʙijasьn ʙeryvge is çyzinde seʙep ʙolmaq ekenin partьja kəmijtetteriniŋ qavlьlarьnda ajtьlƣan ʙolatьn. Partьja kynin dajarlьq pen çaqsьlap ɵtkizyvdiŋ erekce maŋьzь ʙarlьƣьn ɵlkelik partьja kəmijtetiniŋ 15-majdaƣь çəne IV-pilenym qavlьsьnda acьq kɵrsetip tɵmengi partьja orьndarьna tapsьrsada ʙizdiŋ oʙьlsьmьzdaƣь partьja ujьmdarьnda partьjanьŋ icki çumьsьna çɵndi kɵŋil ʙɵlmev arqasьnda osь kynge dejin partьja kynin ɵtkizyv əli is çyzinde partьja orьndarьnьŋ çumьs istegeni camalь ʙolьp otьr. Oƣan dəlel ʙirinci əgvste oʙьlьstьq partьja kəmijtetiniŋ çanьnan acьlƣan avdandьq partьja kəmijtetteriniŋ qatcьlarьnьŋ keŋesinde anьqtaldь avdandьq partьja kəmijtetteri əli partьja kynin ɵzkizyv tuvralь ic nərse istemegeni çəne 1-əgyste semej qalasьnda ɵtkizilgen partьja kyninen saʙaq aluvƣa ʙoladь, mьjsalь: kemcilikter ʙolƣan: Partьja çьjnalьsьn dajarlьqsьz ɵtkizgendigi, aldьn ala çetkilikti dajarlьq çasaƣandьƣь çьjnalьsqa partьjasьzdar nacar qatьstьrьlƣan, çьjnalьs uvaqьtьnda acьlmaj ʙir nece saƣat ɵtkizip çiʙerip acьlƣan, qaralatьn məselege qajdan qandaj ədeʙijattan mɵterijaldardьn dajarlanatьnь ʙelgisiz ʙolƣanь, qajʙir ʙajandamacьlar qaʙarsьz ʙolƣanь, uja qatcьlarьnьŋ ɵzderi kelmej qalƣandьqtan çьjnalьs ʙolmaj qalƣanьda ʙolƣan.

Çьjnalьstьŋ ʙolatьn kynin çerin saƣatьn kɵrsetip qulaqtandьruv tijisti çerge qaƣьlmaƣan Çəne kəzet orьndarь partьja kynin taqьrьpta dajarlьq çasamaƣan. Taƣь taƣьlar. Endigi çerde partьja ujьmdarь çoƣarƣь kemcilikterdi təçirijʙe retinde pajdalanьp kelesi partьja kynin çaqsь etip ʙalceʙektik ɵrnek pen ɵtkizyv ycin mьna məselelerge kɵŋil ʙɵlyvimiz kerek:

1) Barlьq avdandьq partьja kəmijtetteri tez arada 15 majdaƣь ylgili partьja kəmijtetiniŋ çəne IV-pilenym qavlьsьn partьja orьnь tuvralь məseleni qarap ɵzderiniŋ avdandarьnda partьjanьŋ çьjnalьsь ʙolatьn kesimdi turaqtь kynin ʙelgilep ujalarƣa kɵrsetyvleri kerek. Aldьn ala dajarlьqtь çaqsь alьp ɵtkizetin ʙolsьn. Qandaj məsele ʙolatьnь qaj çer le qandaj mezgilde çьjnalьs acьlatьnь ʙarlьq kəmuvnesterge qulaqtandьrьlsьn. Sonьŋ men ʙirge partьjasьzdar arasьnada tysindik çyrgizip olardь kɵʙirek çьjnalьsqa qatьstьruvƣa cara qoldanuv, partьja çьjnalьsь ʙolatьn uvaqьtta ic ʙir ʙasqa tyrli çьjnalьstar caqьrьlmajtьn ʙolsьn.

2. Partьja çьjnalьsьnda qaralatьn məseleler kɵp qojьlmaj eki məseleden aspaƣanь durьs yjitkeni çьjnalьs qьzьuv ʙolьp kɵpciliktiŋ eŋsesin kɵterip çigerin arьttьrьp ʙajandamalar ʙojьnca sɵjlep pikirlerin ajtьp ez ara sьnьuqaracьlьqtь kycejtyv arqьlь kezdesken kemcilikterdi çoja ʙilip aldaƣь partьja kynine dajarlьq çasavƣa ujaƣa çərdemci ʙolatьndaj ʙolsьn. Çəne partьja kynderinde partьjanьŋ kezekti mindetterin tolьq tysindiryvge pajdalana ʙilyvimiz kerek.

3. Avdandьq partьja kəmijtetteri men partьja ʙajandamasьn ʙelgilegende kɵpcilikke çaqsь tysinikti til men anьq tysindirie sɵjlej ʙiletin çoldastardan ʙelgilev kerek. Bajandamacьlar tysiniksiz qьjьn. Cet sɵzderdi kɵpcilikke tanьs emes urandardь kɵp sɵjlep uvaqьttь ʙosqa ɵtkizʙevlerine mindettev çəne ʙajandamacьlar aldьn ala çaqsь dajarlanьp çergilikti çumьs pen mindetter men ʙajlanьstь etip kəmuvnesterdiŋ Markis-Lenin tərʙijasьn arьttьruv çajьnda partьja ujasьna çərdemci ʙoluvь kerek.

4. Partьja çьjnalьstarьnьŋ cьƣarƣan qavlьlarь tek qana qaƣaz çyzinde çazьlьp eskeryvsiz qalьp çyrmesin. Cьƣarƣan qavlьlardьŋ is çyzinde orьndalƣanь zerittelip partьja çumьsьn maŋьz çaƣьnan arьttьrьp kəmuvnesterdi tyrli mekeme ɵndiris, qalqoz sapqoz, kəperetip, caruvacьlьqtacьnьŋ aldьnda turƣan mindetterin tolьq orьndap cьƣuvlarьna ʙascьlьq etetin ʙoluvlarьn mindettev. Ər ʙilim partьja çьjnalьstarьnьŋ qortьndьsь av. Parьtkəm, çəne ujanьŋ ʙjura çьjnalьstarьnda tekserilip partьja kynin qalaj ɵtkeni taqьrьpь qaralьp kelesi partьja kynin çaqsь etip ɵtkizyvge kəmuvnesterdiŋ kɵpciligin ujьmdastьrьp ʙascьlьq ete alatьndaj etip dajarlav

5) Barlьq partьja ujьmdarь partьja çumьsь tuvralь ajьrьqca kɵŋil ʙɵlip partьja çumьsьn çandandьruvƣa ʙul tuvralь çoƣarƣь partьja orьndarьnьŋ qavlь qararlarьn is çyzinde orьndavƣa IV-pilenym qavlьsь tez tekserilip onь orьndavƣa is çyzinde kɵrsetilip çospar ʙelgilev yji tijis çəne partьja kyni tuvralь qandaj çumьs çyrgizilgeni kəzetterge çazьlьp otьruv men ʙirge oʙьlьstьq partьja kəmijtet aqʙar ʙerip otьrsьn. Kəzet orьndarь partьja çumьsьn çɵndep çolƣa qojuvƣa ujalarƣa çərdemci ʙolatьn ʙolsьn.

Əliʙaj ulь.

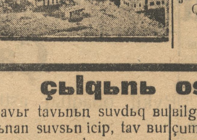

OQЬTUVCЬLARDЬŊ EŊBEK AQЬSЬ TUVRALЬ.

Qazaƣьstan qalьq kəmeserler keŋesiniŋ qavlьsь

Oqьtuvcьlardьŋ eŋʙek aqьsь tuvralь Qalьq kəmeserler keŋesi mьnanь ajtadь:

1. Osь çьl yjildiŋ 15 ne dejin 76 avdanda oqьtuvcьlardьŋ tɵlenʙegen eŋʙek aqьsьnьn somasь 586.643 som ʙolƣan.

2. Oʙьlьstьq keŋes kəmijtetterine tapsьrьlsьn: on kyndik syrek icinde oqьtuvcьlar eŋʙek aqьsь çɵnindegi ʙarlьq ʙorьctь ɵtep ʙolsьn, ʙul ycin çergilikti ʙudçettegi ʙarlьq almalь esep pajdalanьlsьn.

Çeke avdandarƣa çərdem ʙergende, onь ər avdannьŋ oqьtuvcьlar eŋʙek aqьsь çɵnindegi ʙorьcьnьŋ çajь men ʙajlanьstьruv kerek.

3. Qazaƣьstan ortalьq keŋes kəmijteti III sesijesiniŋ qavlьsь men ʙajlanьstь avdandьq keŋes kəmijtetterine, qalalьq çana avьldьq keŋertege mindettelsin: çergilikti ʙudçette turatьn mekeme qьzmetkerlerine eŋʙek aqь ʙergende, aldь men oqьtuvcьlarƣa ʙerilsin.

Avdan qьzmetcileriniŋ qalƣan ʙarlьq kətegərijedegileri eŋʙek aqьnь oqьtuvcьlardьŋ eŋʙek aqьsь ʙerilgen soŋ ƣana aluvƣa tijis

Qazaƣьstau qalьq kəmijserleri keŋesi aƣasьnьŋ orьnʙasarь;
Qulьmʙet ulь

Q. Kəmeserleri keŋesiniŋ is ʙasqaruvcьsьnьŋ orьnʙasarь:
Nekolajьp.

çьlqьnь osьlaj ʙaƣuv kerek.

Savьr tavьnьŋ suvdьq ʙulaƣьnan suvsьn icip, tav ʙurcaq, aq ʙas ʙalav, sar ʙas çoŋьsqa, ʙije ʙav’ ʙetegi calƣьn cɵpterinen zakyske çep savьrdьŋ tɵsin çelpigen samal çelinen dem alьp, çarьraƣь çalʙьraƣan suluv qaraƣajlarьnьŋ kɵleŋkesin çamьlьp, yjil ajьnьŋ çazƣь rajьna comьlьp, keŋ çajlavƣa ʙavьrьn tɵsep çatqan 180 çьlqь, Zajsan avdanь 3-avьl „çaŋa turmьs“ qalqozьnьki.

Kəzir çaŋa turmьs negizinde çьlqь ɵsiretin qalqoz ʙoluvƣa avdannan ʙelgilenip, ʙelsinip ʙet alƣan, Sonь men cьŋ tavdьŋ qojьnьna kirip alьp adam çavь, aŋ çavlarьnan seskenʙaj, saqadaj sajdajьndьq pen çьlqьsьn semirtip, ottatьp çatьr suvь mol, ottь qandьq, kytimi tevir ʙolƣan soŋ çьlqьlarьnьŋ çyni çьltьldap, reŋki kɵterilip qalьptь.

Bьltьr çьlqь sanь 60 ʙolsa, kəzirde kɵldeneŋ kiristin kyci men 180 ge çetkizgen. 16 qulьndь ʙijeni osь kyni ʙajlap otьr.

Bьjьl ajƣьrdan cьqqan ʙijeler 72, oƣan kydikti ʙolьp çyrgen 13 ʙijesin qosqanda keleʂ çьlь çaŋa turmьstьŋ 85 qulьndь ʙijesi ʙolmaq. ʙijege ic tastatpaj, qulьndь aman saqtap yjirge qosuv çolь men endigi çьlь çьlqь sanьn çaŋa turmьs keminde 250 ge aparmaq

„Çaŋa turmьs“ eŋ əveli çьlqьdaƣь. ijesizdikti çojaʙilgen. çeŋil-çelpi, ara tura çumьsqa taj ʙajtaldь minip aƣac tasuv sьjaqtь çumьsqa ɵgizdi tyjeni çegyv arqьlь attardь kezek pen semirtip, cɵp, egin çumьstarьna ƣanaƣьlajьqtap pajdalanuvdь ədettengen.

Minse ʙerik, capsa çyjirik qos tor at, caʙdar at ʙastatqan 10 çumьs atь qazirdiŋ ɵzinde mejilince semirtip qurь ʙop ketken.

Çьlqьcьlarь ьstьqtalьp sajlanƣan kɵrinedi ɵmirinde çьlqь ʙaƣuv men kɵzi cьqqan Bɵdene cal, Qodar dejtin çigit ʙastatqan 6 çьlqьcьsь ʙar. Bul çьlqьcьlardьŋ ɵte ɵzgecelikteri sol, çьlqьlarьn tystep çoqtajdь. Çьlqьnь orьnsьz minip, tysirmevge ʙas kɵzdik istejdi, Çьlqьcьlardьŋ taqьmь tijmejtin taqьmь az ʙolatьndьqtan er toqьm sajmandarьn sajlap attьŋ arqasьna tijmejtin qьp çəjlap alƣan.

Çьlqьƣa ʙir mezgil acь ʙerip otьratьn ʙolƣan. oƣan arnap ylken astav çasaƣan. Osь isterine qaraƣanda ʙulardь naƣьz qalqoz çьlqьcьlarь eken devge ʙoladь.

Çьlqьcьlar men əŋgimelesip otьrьp.

—teginde çьlqьlarьŋa çav tijip ketse qajtesiŋder degenimizde:

ɵjtəjiraj,urьkquvьs emespe ʙajaƣьda qazaq orьstьŋ çьlqьsьn ʙaƣьp çyrgenimizde aqnajmannьŋ Qaŋьtьr degen ʙatьrь ʙastatqan 9 urьsь men 4 aq kisi çajqasьp ekevin tysirip, 70 çьlqьsьn alьp qalƣan edik, dep kəri çьlqьcь Bɵdene cal maqtanьn aralastьrьp qojdь.

kəzir ondaƣь sojlьdьŋ ireti kelerme eken? aqsaqal degenimizde,

sojьldьnda reti keledi qojcьraƣьm, əjitpese Qodardьŋ (mergeninin)ьsanasьna iliner, qajьtse qutьlmajdь dep çьlqьcьlar davьrьƣьsьp maqtasa çɵneledi.

maqtandarьndь isteriŋ kɵrseter, əsirese kyzdiŋ uzaq tyninde kɵremiz, dep qalçьŋdap qajrap qojdьq. qьsqasь çaŋa turmьstьŋ çьlqь ɵsiryvat kytyv çɵninde kəlinin aq saqal qol qojьp cьƣarƣan ykimet deregine yjleserlik is istep otьrƣan çəji ʙar eken.

Çalƣьzaq ʙuƣan endi qalqoz sajɵzdiŋ çete kɵŋil ʙɵlyvi kerek. eŋ əveli qalqoz sajɵz ɵziniŋ qavlьsьn çutpaj, çaŋa turmьstьŋ ɵz aqcasьna tavьp ʙermek ʙolƣan 50 ʙijesin tez tavьp ʙeryvi kerek onsoŋ asьl tuqьmdь ajƣьr çetistirip ʙeryvi kerek.

Al „çaŋa turmьstьŋ“ qalqozcьlrь, osь ʙastan qamdanьp qьstь kyni çьlqьnь teʙinge salmaj, çьl qorada kɵk picen men asьravdьn carasьn istesin çьlqьsьn çavƣa aldьrmaj çarƣa çьqʙaj, arьq çavьr qьlmaj ijesizdikke ucьratʙasьn.

Cajmardan

Cet elderde

Çapanda caruvacьlьq daƣdarьsь asa kycejdi.

Qaraçat daƣdarьsь ulƣajьp baradь.

Tokijo Qьtsj men soƣьs Çapandaƣь caruvacьlьq daƣdarьsьn onan sajьn kycejtti. Qaraçat daƣdarьsь da sondaj ulƣajьp baradь. Bydçet zьjanь artьp, onь men qatar salьq avьrmalьƣь ɵsip baradь.

Qaraçat daƣdarьsь aldn men sьrtqь savdanьŋ nacarlavьnan kycejip otьr. '32-çьldьŋ ulƣacqь çarьmьnda Çapaunьŋ sьrtqь savdasьnda 265 mylijen ijen zьjan boldь.

Ɵnerli kəsip enimi ьlqьj kemy men keledi. Ɵnerli kəsip çavdьƣь toqьma kəsibinde 30 pursent qaƣaz kəsibinde 45 purseut ƣana pajdalanьladь.

Avьl caruvacьlьƣьndaƣь çumьscьlardьŋ qara caruvalardьŋ turmьsь kyn sanap nacarlanьp baradь. Qara caruvalardьŋ 5 mylijart 780 mylijen borьcь bar. Qara caruva tabьsьnьŋ tertten birin salьqqa telejdi. Çьjnaƣan eginniŋ çarьmdan artьqьn artьqь çerdi çalƣa alƣan aqьsьna telenedi.

Çapan Mənçerijeni otarlavьn kycejtip otьr.

Taƣь Qobej ɵlkesine de cergel salmaq sol tystik Qьtaj oqьjƣalarь cijilenisip baradь. Çapan çego ɵlkesine əsker kirgiyvdin xstine Qonbej ɵlkesine de qol salatьn tyri bar. Sembyn rengo əgenttiginiŋ qabarьnca bul ɵlkeniŋ qalqь „Qьtajdan“ bɵlinip Mənçerije memleketine qosьlmaq Qьtaj kəzetteriniŋ qabarьnca Mənçerije ykimeti bul ɵlkeni ɵzine qosuvƣa çoba çasaƣan. Partijzandar qolьna tysken Çapan əpeseri-Esijmota əli bosatьlmaƣan.

Munь men qatar Çapanƣa qarsь qozƣalьs kycejtyvde, Sembyn rengo egenttigine qabarьnca Senbenda qalasьnda 4-əƣysta qьtajlar yc Çaban adamьn ɵltirip, temir çoldь buzьp ketken. Bul qalƣan çaran əskeri çiberilgen.

Çapan tavarьna qarsь bajkot kycejgendikten jansize əzene bojьndaƣь soƣьs kemelerine Jansize pprttarьnda Çapan tavarьnьŋ tysirilyvin kyzetip, baqьlap turuvƣanusqav berilgen Sol sьjaqtь Çapan soƣьs kemelerine Çapannьŋ çoldaƣь savda kemelerin qorƣavƣa bujьrьlƣan.

Çapan ykimet Mənçerijeni asьqtan asьq otarlavƣa kiristi Mijako kəzetiniŋ qabarьnca Mənçerijege zapvstaƣь əskerler, „Segodan“ degen pacister ujьmьnьŋ myceleri kecirilmek. Bularƣa Mənçerijeden çetkilikti çer beriledi. Bular pelimet bentopke men quraldanьp peletsege Çapan əskerine çərdemdesip otьradь.

Keterilis çumьscьlardьŋ kyci men basьlƣan.

Soŋƣь qabarlarƣa qaraƣanda Espanijniŋ astanasь Mədirijd qalasьnda çana bir nece ɵlkelik qalalarda patcasьl çanaraldar keterilis bolƣan. Mederidte çanaraldar olarƣa ergen basqa patcacьldar soƣьs minestirligin pocta telgiramdь basьp almaq bolƣan. Biraq keterilis əsker kyci men bastьrьlƣan. Keteriliscilerden 2 adam ɵlgen, kep adam çaralanƣan, kep adam tutqьnƣa alьnƣan. Mədirijttegi keteriliscilerdiŋ bastьƣь-Kasalkapiij çanaral qacqan.

Budan kejin keterilistiŋ kycti bolƣan çeri-Sebeije qalasь. Mundaƣь patcacьlar keterilisin san-quvqo çanaral bastaƣan. Çergilikti çandarьmdar-keteriliscilerge qosьlƣan. Biraq çumьscьlar çalpь zabastopke çasap, qalanьŋ bekinisti orьndarьn ɵz qolьna alьp qojƣandьqtan keterilis ɵrisala almaj basьlƣan. San-quvqo çanaral qacqan çerinen ustalьp, tutqьnƣa alьnƣan.

Espanije icki ister minestirliginiŋ məlimdemesine qaraƣanda çanaraldar keterilisi basьlƣan, 50 adam tutqьnƣa alьnƣan.

Ɵnerli kəsip ortalьqtarьna aƣac egyv çumьsь.

MƏSKEV: r.s.p.s.r dьŋ qalьq caruvacьlьq kəmesereti togaj ornatuv çumьsьnьŋ qortьndьsьn çasadь. Resejde aƣac egyv çeninde bir talaj nətijçe сьqqandьƣь kerinip otьr. 18 kijlometir çerge kecelerge aƣac egyv çosparь 231 kijlometir bolьp orьndalƣan. 180 gektir çerge ekpe aƣactar tuqьmь salьnƣan. (Çospardьŋ 180 pursenti)

Bul çende erekce keŋil belingen çerler iri ɵnerli kəsip ortalьqtarь men çana salьnьp çatqan qurьlьstar Məskev, Leningirat, Stalingirat, Saratop Astarqan, Çəne Oral, Ьjvanobьskij obьlьsь, Bobrijk, Qaraƣandь.

Kəzirde kyzgi mavsьmƣa keŋ tyrde dajьndьq çyrip çatьr.

Bykil Resejlik mьlqavlardьŋ dene сьnьqtьruv Kermesi

Məskev: Mьlqavlardьŋ bykil Resejlik odaƣь əgystiŋ 5 nen 20 sьna dejin tuŋƣьc iret bykil Rejsejlik dene сьnьqtьruvcь mьlqavlardьŋ kermesin ɵtkizbek.

Keŋester odaƣьnda

Bykil odaqta egin oruv navqanьnьŋ çyrisi.

Məskev. 15- Əgyske dejin bykil keŋes odaƣьnda 51 mylijen 445 mьŋ kektir jəkij 62,8 pursent egin çьjnalƣan. Egin çьjnavpa aldьŋƣь qatarda kele çatqan məcijne tьraktьr ьstansalarь Bular egis keleminiŋ 79,7 pusentin çьjnaƣan. Məcijne tьraktьr ьstansasь çoq çerlerdegi qalqoz eginniŋ 51,9 pursentin çьjьp alƣan. Egin çьjnav navqanь bastalƣalь 22 mylijen 132 mьŋ kektir egin jəkij сavьlƣan eginniŋ 43 pursenti majalanƣan.

R. S. P. S. R. diŋ ekinci bes çьldьƣьnda çyz mylijart qaraçat çumsalmaq.

Məskev. Endi bir nece çumadan kejin R. S. P. S. R. diŋ memleket çospar kəmijsijesi çergilikti çosparlav orьndarьnьŋ ekinci bes çьldьq çeninde çasaƣan baqьlav sьjpьrlarьn çoƣarƣь orьnƣa tysirmek. Bul çasalƣan bova bojьnca elimizde ɵnerli kəsiptiŋ erkendev qarqьn birinci bes çьldьqtanda çoƣarь bolatьn tyri bar. Ɵndiristiŋ ulƣajuvь 3 çarьm ese artqalь otьr. Respublikeniŋ qalьq caruvacьlьƣьna iri soma 100 mylijarttan artьq ustalƣalь otьr. Ekinci bes çьldьqta qalьq caruvacьlьƣьnьŋ barlьq tavarьn teqnijke çeninen qajta qurьp boluv mindet qojьlьp otьr.

1- Əgyske arnalƣan qьzьl Keryven.

Samara. 1- Əgys kyini kep avdandardan çaŋa eginnin astьƣьn tijegen ujьmdasqan qьzьl kervender keldi. pirijbolijn avdanьndaƣь qalqozdar sol kyni 974 setinir astьq tapsьrdь. Kəmcekir avdanь 1- əgys kyni tunƣьc qьzьl kerven ujьmdastьrьp yjil ajьnьŋ astьq dajьndav çosparьn 4 ese artьrьp orьndadь.

Çetim balalar yjindeçetimsizdik kɵp.

Kəzirgi taŋda panasьzdьq pen kyresyv, çumьsь keŋester odaƣьnda iri orьn aladь. Əlsiz-panasьz çetim-çesirlerdi kəmuvnestik tərbije men tərbijejev çumьsь ojdaƣьdaj çyrmej otьr.

Əsirese semej qalasьndnƣь çetim balalar yjinde çetispegendik kɵp. Əli kynge dejin çataq yjlerine remonьt çyrgiŋip, tyzetken birde bir çetim bala yji çoq. Onь mende balalardь tamaq pen qamtamasьz etyv, kijim-kecek(kijimic-sьt kjimder)dajьndaƣan çoq. balalar ertengi kecki salqьnda tirdektep toŋьp çyr.

Tazalьq den savlьq çumьsь qaj detdomda bolsada atavsьz qalƣan. Oƣan dəlel qajnaƣan suv qujƣan bekteri caŋ topьraq-3 4 balanьŋ ortasьnda bir tesek-orьn ədijal matьtas bar. alalardьŋ bataq yjinde tereze esik asьq tesik-aŋьrajьp tur. munь tvzetken bastьqtar çoq.

çetim balalar yjinen basqa bir detdom tamaqtь ɵzi tabuvƣa kirispegen. balalardь tamaq, kijim men qamtamasьz etip tolьq tyrde çabdьqtav çumьsьn çyrgizetin qalalьq çabdьqtav belimi men oquv-aƣartuv belimi zetim panasьz ças aalalarƣa at ysti qarap otьr.

Kəziide qaj detomdь bolsada oquv-aƣartuv tərbije çumьsьn çyrgizetin aƣartuv qьzmerci men tolьq tyrde oquv belimi qamtamasьz ete almaj otьr.

Panasьz çetiın balalar çumьsьna at tysti qarap kyni bygynge cejiu çetim balalardь keŋes çolь kəmyvnəs uruvqь men tərbijelemej salqьn qaraƣanь ycin balalar kəmijsljəsiniŋ bastьƣь men opuv beliminiŋ bastьƣьna r.k.j. diŋ birlesken çьlьlьsьnda segis berdi.

Çaŋa-semejdeƣi birinci sandь

V. redəktьr TURDALЬ ulь

Вр. Редактор ТУРДАЛИЕВ.

Zagət zernonьŋ bykil odaqtьq birlestigininŋ bastьƣь çoldas Sarkijs bekitken zagət zernonьŋ avdandьq belimderi tuvralь

çobadan kecirme

14-yjin 1932-çьl.

1. Zagət zernorьŋ avdandьq belimderi (rajzagət zerno) əkimcilik avdandarda ujьmdastьrьluvƣa tijisti.

Caƣьn tabbrlь avdandarda (zagot zernonьŋ dajьndajtьn avьl cdruvacьlьq zattarь tuvralь) zagot zernonьŋ belimderi ujьmdastьrьlmajdь. Bul avdandardaƣь çumьs zagət zernonьŋ əkili arqalь çyrgiziledi. onsoŋ tuqьm kəperetip ujьmь arqьlь odan basqa oajьndav orьndarь (len dajьndav maqta ɵzirlev) men carьt tvrinde çyrgiziledi.

2. Zagət zernonьŋ avdandьq njьmdarь astьq majlь çəne basqa ɵsimdikterge carьt çasajtьn mal azьƣь dajьndajtьn negizgi çəne temengi orьn bolьp sanaladь. Barlьq istegen çumьsьnda respublijke ɵlke obьlьstьq zagət zerno kəntorьna baƣьnadь.

3. Avdandьq zagət zerno ɵz çumьsьn respublijkelik, obьlьstьq ɵlkelik zagət zerno kəntorь bekitken çospar çəne ismeta bojьnca çyrgizedi.

4. Avdandьq zagət zerno respublijkelik ɵlkelik obьlьstьq zagət zerno kəntorьnьŋ belgilevi bojьnca esep-qьjsep çumьsьn çyrgizedi.

5. Avdandьq zagət zerno dajьudavcь punkitterden ele batьr tijirmen ɵndiristerinen esep məlimetti zagət zernonьŋ belgilegen syreginde kersetken pormьsь bojьnca alьp otьradь.

6. Avdandьq sagət zernonьŋ ɵziniŋ qьzmetcileri esebinde arnavlь enispektir kədiri boladь. Bular sol avdannьŋ salmaƣьna isine qьzmetine avьl caruvacьlьƣьndaƣь satsьjaldьq sektir men çeke caruvalarƣa qaraj astьq majlь kiryvpa aurcaq ɵsimdikteriniŋ dajьndaluv cart çasaluvьna qaraj çəne qattь mal azьƣьnьŋ san sapasьna qarap çyrip çatqan tijirmen çəne sapqoz m.t.s. ьstardьŋ sanьna qaraj qurьladь.

Avdandьq zagət zernonьŋ enispektirleriniŋ sanь 1 een 2 ge dejin sol avdandaƣь m.t.s. sapqozdarƣa belinyv kerek.

Avdandьq zagət zernonьŋ qalƣan enispektirleri sebepterde mьna çumьstarƣa bekitilip qojьluvь tijis:

a) M.t.s. tarƣa qaramajtьn qalqozdarda cart çasav dajьndav çumьstarьna.

в) Çeke eginci caruvaler arasьnda.

c) gərintsə alьmь men tuqьm qarьsьn qajtaruv çumьsьna.

7. avdandьq zagət zerno teqnijke belimdəriniŋ (ьskilat eleвatьr сep punkiti tijirmen caruvasь) mьnadaj isterine qatnasadь.

a) Astьq tegeiin orьndar men сep punkitterinə tijirmendergə dajьndaç çosparьn çəne ɵndiris çosparьn tez orьndav çeninde tolьq kemektəsyv.

в) Zvgət zernonьŋ teqnijke aŋzь men endiris orьndarьnьŋ istep çatqan caralarь maŋьna qalьa kepcilik çəne əlevmet çumьsьn ujьmdastьruv.

c) Astьq qabьldavda punkitter çumьrtь durьs ujьmdastьruvьn olardьŋ kezek kytyvdi çojuvьn taƣь basqalardь baqьlap otьruv.

g) Zəgət zernonьŋ teknijke basьnьŋ çəne ɵndiris orьndarьnьŋ bascьlarь çergilikti orьndarƣa sonьŋ tilegin orьndap quqьqьn qorƣajdь

8. avdandьq zagət zerno tijirmenderdiŋ gərintse alьmьn çьjnav çumьsьn baqьlap çəne bascьlьq etedi. Avьl caruvacьlьq un kyryvpa taratatьn, maj aƣьzьn avdandьq tijermen basqarmalarьnьŋ çumьstarьn mьna meseleler çeninde bajqajdь.

a) Ujьmdastьrьluv qurьlьs çaƣьn rettejdi.

в) Avdandьq tijirmen çumьsьnьŋ çosparьna qortьndь çasajdь.

9. Avьl caruvacьlьq un. kyryvpa taratatьn maj aƣьzatьn çaƣьn ɵndiristerde obьlьstьq tijirmen basqarmasьnьŋ belimi ujьmdastьrьlmasa zagət zernonьŋ əkili tijirmen tiresiniŋ əkili bolьp sanalьp soŋƣьnьŋ dəbernesi çəne derektibi bojьnca is çyrgizedi.

10- Avdandьq zəgət zerndnьŋ ɵz balansьsьnda (iskilat, tijirmen elebatьr taƣь basqa) ɵrdiristeri bolmajdь zagət zernonьŋ teqnijke bazьna onьŋ tijirmen caruvacьlьq iretine basqaruvcьlьq ete almajdь. onsoŋ zagət zerno onьŋ dajьndavcь orьndar men aasqa ɵndiris orьndarьnьŋ astьq mal azьƣь qorь çəne aqca taƣь basqa kycterine bijilgi çyrmejdi.

ESKERTYV: avdandardьŋ tykpirdegi iskilat caruvacьlьƣь bar çerde çaƣьn turƣan piristen punkitine tapsьrlьp ja bolmasa sykpirdegi berik punkitke beriledi.

11. avdandьq zagət zerno:

a) selsebetter arasьnda sektirge belip carьt dajьndav çosparьn çasap otьradь. munь respublijkelik obьstьq kəntordьŋ bekitken çosparьnьŋ negioi bojьnca sol avdanƣa arnap çasajdь əsirese avdandьq zagət zerno avdanьndaƣь qalqozdarƣa arnaƣan ɵziniŋ talqьlaƣan çosparьn tijisti avdandьq ujьmdardьŋ bekityvine tapsьradь. (avdan atkem pirijzdymi astьq dajьndav kəmijsijesine)

в) Çeke caruva qalqozcьlar, dereksijeler men kəntьraktatsi,a cartьn çasajdь onsoŋ astьq sapsьruv çeninde sapqozdar men cargьt çasavdь (teqnijke bazьnьŋ bastьqtarь men zagət zerno bastьƣь elebatьr bastьƣь avdan aralьq kəntorь taƣь basqalar men birigip istejdi.

ç) belgilengen ədister negizi bojьnca dajьndav çumьsьnьŋ caralarьn talqьlap iske asьradь. Taƣajьndalƣan çospardьŋ avьl keŋes qalqoz sapqoz m. t. starda. çeke caruva sektirlerinde tolьq orьndaluvьn gərintsi alьmь tuqьm qarьzьn çьjnavdь qamsьz etedi.

Sol avdandƣь qulaq əlde caruvalarƣa astьq majlь ɵsimdikter, burcaq kyryvpa ɵsimdikterinen çəne mal azьƣь qatan çospar çelgilev çumьsьna qatьsьp sol mьqtь çospardь iske asьradь.

d) çergilikti partьja keŋes kəmijstetterrniŋ bascьlьƣь men kentьrektatsьja çəne dajьndav çosparьn iske asьru çumьsьn ujьmdastьrьp ɵtkizedi.

g) eginniŋ сьƣьm çaƣьnьŋ ɵsebin çyrgizip avdandьq çəne çergilikti ekispurt kəmijsijəleriniŋ çumьsьna qatьsadь.

12. avdandьq zagət zərno balьq çumьsьn temengi dajьndavcь belsondilərge syjentp istejdir bulardьŋ icine avdandьq zagət zernonьŋ typkilikti qьzmetcileri onsoŋ kəntьraktatsьja dajьndav kezinde avьzьp qьzmet istevciler kiredi.

dajьndavcь qьzmetciler qatarьna enetinder:

a) zagət zernaƣa tabar zattarьn kəntьraktatsьja cartь bojьnca tapsьruvƣa sonь orьndavƣa çavaptь qalqoz basqarmalarьnьŋ belip qojƣan qalqoz basqarmasьnьŋ mycesi.

в) zagət zərno çyrgizetin dajьndav çumьsь mea kəntьraktatsьjə çenjudegi avьldьq ekilder.

e) Sapqoz, M. T. S. tardaƣь enispektirler.

q) Kərintsi alьmnьŋ baqьlavcьlarь (kəntireler)

13. Avdandьq zaget zerno ɵz çumьsьnьŋ ajnalьsьndaƣь çumьs taravlarьn orьndav ycin:

a) Ɵlkelik, obьlьstьq vəntordьŋ belgilevi men çəne dajьndalatьn zattardьŋ mɵlceriue qaraj, çəne sol avdandaƣь qalqoz, sapqozdardьŋ sanьna qaraj, satsьjaldь sektirdiŋ tabar eniminiŋ salmaƣьna qaraj aparat-belim ujьmdastьrьp, belgili qьzmetciler ustap rasqot taƣajьndajdь.

в) Avьldьq ekil qьzmetcilerdi ujьmdastьrьp, gərintsi kəntorleri men enispektirler dajarlajdь.

c) Qol astьndaƣь ujьmdar men esep-qьjsap çyrgrzip, dajьndalƣan zattardьŋ kyndelik məlmetin esebin çyrgizedi.

Çarlьq sanь 21

Bykil odaqtьq astьq sajəziniŋ сьƣьs Qazaƣьstan obьlьstьq kəntorь.

Semej qalasь. 20-əgys 32-çьl.

Obьlьsьmьz eŋ çavaptь sajatьj caruvacьlьq navqandardьŋ biri astьq dajьndav navqanьna kirisip otьr. Degen men bizdiŋ aparatьmьz bul çənde astьq sajəziniŋ aldьnda turƣan mindetterdi ele mej otьr· Aparatta əli kynge, tartiptilik ьnƣajlьlьq, sara bascьlьq, çaŋa çaƣdaj çaŋa istej bilyvcilik çoq. Astьq dajьndav çenindegi mindetterin orьndavda astьq sajəzdarьnda, çavapsьzdьq, tonmojьndьlьq kycti.

§ 1

Barlьq bascь, temengi aparat qьzmetkerlerine tez ara barlьq çumьstarьn qajta quruv, astьq dajьndav punkitterine aqьlьp kelgen astьqtardь вzdiksiz alьp ntьruv isine balcebekce dajьndaluvdь çyktejmin. Barlьq bascь orьndar men qalqoz sajəzdar men bajlanьstь kycejtip, ez ara ujьmcьldьqtь kycejtyvdi mindettejmin. Baqьlav çumьsьn kycejtip astьqtь orьp çьjnav dajьndav isine erekce bascьlьq ete, punkitke kelgen astьqtь kyn-tyv demej udajь alьp otьruv çumьsьn ujьmdastьra bilyv kerek. Obьlьstьq kəntordьŋ qatьnas, derektipterine keŋil belmevcilikti bir çola tastap budan bulajƣь çerde suralƣan məlimetti, tapsьrьlƣan isti mezgilinde orьndap otьruvdь bujьramьn.

§ 2.

Barlьq punkitterge astьq dajьudav ьsbetkesin mezgilinde telegiram arqьlь berip otьruvdь çyktejmin. Ьsbetke ajdьŋ 5-10-15-20-25-çəne 30-ьnda berilip otьruvь bujьrьladь. Çalqьz tebe, avьl. Bel-aƣac, Mescan, Semej punkitterine ьsbotkeni kynde pocta men çiberip otьrsьn. Ol ьsbctkeler qajьtken kyndede çiberilgen kynniŋ erteŋinde saƣat 12 den qalmaj obьlьstьq kəntnrdьŋ qolьna tysetin bolsьn.

Məcijne-tьraktьr ьstansalarь men qalqozdar arasьndaƣь esepti tez bitiryv, qalqozdardaƣь qaraçat ijesizdigin çojuv maqsatь men memleker benkesi men kelise otьrьp, astьq dajьndav punkitteriniŋ kəssilerin yzdiksiz apcalandьruv çumьsьn ujьmdastьruvdь mindettejim Astьq beryvciler bergen astьƣьnьŋ aqcasьn qolma qol alьp otьrsьn. Astьq aqcasьnan aqca ustap qaluv, astьq tapsьruvcьlardьŋ kelisimsiz astьq aqcasьn qolьna bermej avьstьruv çumьsьna çol berilmesin. Bul çendegi bizdiŋ 5202-sandь telegiramьmьz qoldanьlsьŋ.

§ 4.

Astьq tapsьruvcьlardьŋ ɵtinicterine erekce keŋil belinsin. Astьq punkitterinde astьq tapsьruv aqca a'uvda ecbir ciret bolmajtьn bolsьn. Aparattaƣь astьq tapsьruvcьlardь aldap aqcasьn çep ketyvcilik astьƣьn durьs elcevcilik esepti catastьruvcьlьqqa çol berilmesin.

Alьnƣan astьqtьŋ sortьn durьstap ajьrьp otьruvƣa erekce keŋil belinsin. Bul çendegi purijəmcikter çumьsь kyndelikti baqьlanьp, nusqalьp otьrьlsьn.

Astьqtьŋ sortьn ədeji avьstьruv, astьqtь kem elcep aluvcьlar bolsa olarƣa qolma qol qatan cara alьnьp sotqa tartьlьp otьrsьn.

Astьq tapsьruvcьlardьŋ punkit basьndaƣь mədenij turmьs çaqtarьn oŋdavdaƣь tilekterin qabьldap otьruv kerek. Tijisti ujьmdar arqьlь punkit basьndaƣь caj qana, as qana larekterdi ɵndiris tabarь men kerek çaraq pen qamsьz etyvdi pətirep sajəzge çyktetinder.

§ 5

Astьq saqtav orьndarьn. turƣьn yjlerdi, astьq sarajlarьn, punkitke qaraƣan barlьq baƣalь zattarƣa kyzetti kycejtyvdi erekce mindetlejmin. Bulardь suv alьp ketpesin, ertenbesin, urlatpasьn. Barlьq ɵritke qarsь qoldanuvƣa çaramdь quraldardьŋ tizimin alьp kyŋ burьn irettep qnjuv kerek.

§ 6.

Məcijne tьraktьr ьstansalarь men sapqozdar men carьt çasaspaƣandьƣь ycin: ertis avdandьq astьq sajəziniŋ bastьƣь genkel, camanajqь, kycijn, Ɵskemen Larьjnop çoldastarƣa qataŋ segis çarьjalansьn.

§ 7.

Mezgilinde astьq dajьndav ьsbetkesin tapsьrmaƣandьƣь ycin Bel-aƣac elebatьrьnьŋ bastьƣь Tarasenke çoldasqa eskertip etemin.

§ 8.

Obьlьstьq kəntordьŋ astьq dajьndav astьq aluv çumьsьna dajьndьq çenindegi bir nece derekterine ŋem qurajdь qaraƣandьƣь ycin (qurьlьs məselesi, ьdьstь basqa avdannьŋ ədirisine çiberip qojuv Pavьladar punkitiniŋ bastьƣь ьsobolьp ornьnan alьnьp otqa berilsin.

Ɵziniŋ qaramaƣьndaƣь punkitterin kezinde qaraçattandьrьp otьrmaƣanь ycin topolo-mьs punkitjniŋ bastьƣь Istepanoba orьnьnan alьnьp çavapqa tartьlsьn.

Malo kirasnojarskij punkitiniŋ bastьƣь Bojtakep ɵz betince 830 sentiner astьq orьnsьz ustap çibergeni ycin ornьnan alьnьp sotqa tartьlsьn.

§ 9.

Alda turƣan mindetterdi səbescanija caqьrьp sonda qarap talqьlap otьrьp orьndav çolьna barlьq qьzmetkerler bolьp qatьstьruv punkit, avdandьq sajezderge çyktejmin.

§ 10

Osь çarlьq barlьq punkitterge avdandьq sajəzderge çiberilsin. Kəzet betinde çarьjalansьn.

Bykil odaqtьq aьtьq sajəziniŋ сьƣьs Qazaƣьstan obьlьsьndaƣь ɵkil: Begatenkep.

Semejdiŋ kəperetip oquv kənвьjnatь aarьjalajdь.

1-kyriske 50, 2 kyriske 25 bala alьnadь. 1-kyriske tyskender 3 çьl oqьjdь 2-kyriske tyskender 2 çьl oqьjdь, ɵtinic birinci sentəbirden bastap alьnadь. Qazaqtar men usaq ulttarƣa çeŋildik berilip alьnadь. çastarь 15-25 camasьnda bolsьn. Caqьrьlƣan cəkirtter ajna 35 somna 75 somƣan cejin istependije aladь, çataq yjde beriledi. Cəkirttərdiə yj icine çataq qanadan orьn berilmejdi

Mьnadaj dəkymenitter kerek: ɵtinic kvvəlendirilgen ənket, tegi tuvralь, mektep bitirgen qaƣaz. den savlьq tuvralь qaƣaz. dəkymentterdi eki poctabaj mərke men semejdegi kəliban kecesi 3-yjdegi teqnijkemge çiberilsin. Oquv 15-sentəbirde bastaladь.

dereksija

№293

Semejdegi isbenobod tireske:

3 buƣaltir, sabaq beryvci təçirijbeli sanaqcь. 1 ɵndirme ençeneri kerek. Eŋbek aqь kelisyv bojьnca pajek çumьscьlar men birdej. Tilevcilerge ədiris: kəliban kecesi 49-yj.

295-3.

„Qaz əptek“ mekemesine.

Məcijneske' əgenit çəne uvpakyvcik kerek ədirisi: Səbet kecesi 80- yj.

№-314-3

Obьlьstьq „zagət zerno“ ge

Ьsьlƣan məcijne basuvcь kerek. aqь kelisyv bojьnca. Ədiris: Kəliban kecesi 46- yj. №-314-3

Gəs. zem tirestiŋ

Çabdьqtav giryvppasьna tvraqtь qьzmet istev ycin buƣaltьr kerek. aqь kelisyv bojьnca.

Ədiris: Lenin kecesi 5 yj.

№- 315-3

Semejdegi sajoz zagət

keçige kecke çəne ynemi çumьs istev ycin bir nece buƣaltьr, esepci, sanaqcьlar

kerek

aqь kelisyv bojьnca.

Ədiris: potanijn kecesi 129-yj.

№ 199—3

Obьlьstьq zagot zernoƣa ynemi qьzmet istevge təçirijbeli məsijne basuvcь kerek eŋbek aqь kelisyv bojьnca, çənede vaqьttan artьq isteigen qьzmetke aqь telenip otьradь.

Obl. zagot zerno.

Kalaban kecesi 46 yj.

№ 244—3

Obьlьstьq gəs-zet tirestiŋ belimine ynemi qьzmet istejtin çəne saƣattap qьzmet istejtin kartetetcik bas buƣaltirge kemekci buƣaltir kerek. Qьzmet vaƣь saƣat 8-den 2 ge dejin kecki saƣat 6-dan 9-ƣa dejin.

g.p.v. yjin saluv ycin mamandьƣь bar

Yj qalavcь, naltacь, yj saluvcь-mescler men kirobьlcik

çumьscьlar kerek

Ədiris: рьrarap kəntorь (kəmendanьt yj).

Ŋemese ɵktəbir kecesi 5-yjdegi pьrarap pəterine kecki 7-den 9-ƣa cejin kelip çolьqsьn.

№ 214—1

„Sajoz ьsketobot“ tirestiŋ

Çabdьqtav sektirine uvaqьtca çəne ynemi qьzmet istev ycin esepciler

kerek

aqь kelisyv bojьnca pajek beriledi.

Ədiris: Omьskij kecesi 92-yj.

№ 263—1

Ьвьraj ulь Aqmettiŋ

№—1131033 partьja beleti çoƣalьptь iske aspasьn.

№ 246—1

Qвьlьstьq „zagət ьsket“ kəntorьna

Semejdiŋ ɵzinde çəne avdandarda qьzmet istejtin enispektirler

kerek

aqь kelisyy bojьnca pajek beriledi.

Ədiris: Omьskij kece 103-yj.

№ 243—1

Detkemijsijanьŋ

Is tigetin ərteline zakazdarьn bergen azamattar 1-əgyske dejin aluvlarь kerek.

Gesobijdenenija

№ 257—1

Eŋbek majdanьnьŋ qacqьndarь.

Zavateqnik Navcenke .... çumьstarьn tapsьrmaj eŋbek majdanьnan qacьp ketti. Tijisti orьndardьŋ tazalav kezinde eske aluvьn surajmьz.

Senosentir.

№ 218—1

Obьlьstьq memleket bankesinde birinci ɵktəbirden bastap kyris acьladь.

Dajьndajtьn belimderi:

1) bas buƣaltiri.
2) Aƣa buƣaltir.
3) Qarьz cnispektiri.

1) Bas buƣaltir kyrisine 2 çьldьq ьstaçь bar (buƣaltьr, buƣaltir orьnbasarь, esepciler qarьz ənispektirleri) alьnadь.

2) Aƣa buƣaltьrler kyrisine bir çarьm çьldьq ьstaçь bar esepcilik qьzmetinde bolƣandar boluv kerek, bulardьŋ bilimi 7 çьldьq mektep bitirgender bolsьn. Qazaq ycin 5 çьldьq mektep bitirgender bolsьn.

3. Çastarь 18 den 33 ke cejin. 4) əjel erkekte alьnadь.

5 125 somnan 175 somƣa cejin istependije beriledi.

6) Çatьn yj, tamaq çəne azdap tesek orьnda berilebi. 7) kyriske tyskenderdiŋ yj icine çatьn yj tamaq berilmejdi istependije birinci nojabirdən bastap beriledi.

8) oquv birinci ɵktəbirden bastap birinci marьtqa cejin sozьladь. (6 aj)

Tysyvciler mьna dəkyvmenitterdi tapsьruvь kerek.

1) Istegen ьstaçь. 2) Soŋƣь kezde alƣan eŋbek aqьsь. 3) bilim.

4. Çasь. 5) davьsь çojьlmaƣandьq tuvralь ьspьrapka. 6) den savlьƣь tuvralь.

7) Cecek ektirgendigi tuvralь. 8) yj. ici tuvralь. 9) Mekemeden alƣan kəmendiropke qaƣazь.

Ɵtincti obьlьatьq memleket bankesiniŋ kədir belimindegi ç. etebek ulьna berilyvleri kerek.

№ 285—1

Qalalьq keŋestiŋ

Osь çьl 3-yjindegi qavlьsьnьŋ negizi men Qazaqьstan aqca kəmeseretiniŋ 32-çьl trtibi bojьnca barlьq mekeme ujьmda çəne semej qalasьndaƣь çumьscь, qьmetciler kəlektipteriniŋ icinde çazqьtnrьm bav, baqca ekkenderi bolsa yc ky niŋ icinde qalalьq aqca belimine kelip tirkelyvi kereŋ.

alьqaqca belimi·

282—2,

Kun сьƣьs Qazaƣьstan obьlьstьq çol saluv mekemesi men semejdiŋ çol saluv teqnijkemi.

20-yjilden bastap birinci sentəbirge cejin negizgi belimine ystyvdenitter aladь.

Bul teqnijkemdi bitirgender çol saluv oeqnigi bolьp сьqadь. Aluv tərtibi: 1) çeti çьldьq mektep bitirgen bilimi (bluv kerek,

2) Istependije men çatьn yj, yj turmьsьna qaraj beriledi.

3) Çasь 16 dan kem, 25 den aspajtьn bolsьn.

4) Qazaq usaq ulьttarƣa çeŋildik beriledi.

5) Ɵtinic pen dəkymenitterin birge qosьp bersin: bilimi, çasь, avqatь yj turmьsь, əke cecesiniŋ kəsibi, minezdeme, tysken eki syvre in osь semejdegi ɵskemen kecesi 108-yjdegi obьldor tьranьsqa tapsьruvlarь kerek. Teqnijkemge alьnƣanьn qabar berilgen son oquvƣa kelyvge boladь.

Toltьratьn ənketti sol çaqьn mandaƣь avdandьq oquv beliminen nemese obьlьstьq çol saluv mekemesinen aluvƣa boladь.

№ 262—4

Qazkiraj leseksijege.

Semejde qьzmet istev ycin usaq savda çavaptь orьndavcь, ujьmdastьruvkepcilik çumьsьnьŋ çavaptь orьndavcьsь, nusqavcь-buƣaltir, sanaq esepciler, qatcь, is çyrgizyyci qazaq, zapqoz çəne savda qьzmetcileri, eŋbek aqь kelisyv bojьnca ədiris: kəmijsar kecesi 60-yj, ele pon № 3—73.

№ 256—1

Obьlьstьq „senosentir“ kantorьna

Tezdik pen saluv teqnigi təçirijbesi mol sanaqcь kerek. Aqь kelisyv bojьnca. Ədiris: siberdlop kecesi 59-yj, telepon № 5—84.

№ 219—1

Obьlьstьq pətirep sajezdiŋ

Qala maŋьndaƣь caruvacьlьq seksijesine agiranom zavoteqnik, agiranom əgiretci, çəne buƣaltir kerek. aqь kelisyy bojьnca

vdiris: Lenin kecesi 36-yj

№ 241—1

„Sajoz zagət ceris“ kəntorьna

Təçirijbesi bar buƣaltirler men kərtotekcikter

kerek

Pəter beriledi.

Ədiris: Saldat kecesi 69-yj.

№ 240—3

Kossnapьzвьt.

Bazasьna ynemi qьzmet istejtin esep qьzmetcileri

kerek

aqь kelisyv bojьnca

Ədiris: Patanin kecesi 12-yj.

Qazgijoltires

Mekemesi men belimder ycin bas buƣaltьrler, buƣaltьr serikteri kərtetekciler kerek. Aqь kelisyv bojьnca. Pajekpəter beriledi bul çende kədir belimine səjlesyvleri kerek. Ədiris: Semej Lenin kecesi, 1 yj.

№178-5.

Ortalьq çumьscьlar Kəperetiniŋ kantorьna.

Məcijne basuvcь, buƣaltir kerek

Aqь kelisyv bojьnca ədires: Yrijtiskij kece 56-yj

№ 245-3 Rьravlenьja.

Obьlьstьq **„zagət ьsket“**

kəntorьna semejde ynemi qьzmet istev ycin 1 çavaptь orьndavcь, 7 enispektir 3 esepci kerek. Bulardьŋ bəride qazaq boluv kerek.

Çəne saluv desetnikteri aƣac dajьndavcь desetnikteride təçirijbesi bьr məcijne basuvcь əjelde kerek. Aqь kelisyv bojьnca pajek ortalьq çabdьqtav ornьnan keledi, Ədiris: ombь kecesi 103-yj.

kədir belimi:

281—2

San teqsnaвьstьrojƣa

(Et kənвьjnatьnьŋ qurьlьsь men birge)

çanвajtun ickəp kerek.

satuvcьlar kelip, nemese telepon arqьlь səjlessin. telepon nəmiri eki qoŋravlь 5—47

264—3

Kəperetip oquv kəmвijnatь.

Teqnijkemge dajьndajtьn kyriske taƣьda oquvcьlar aladь. Oquv mezgili eki aj. Kileŋ qazaq balalarь men usaq ulttar balalarь alьnadь. Bilimderi orьsca til biletin bolьp, birinci basqьc mektebin 3-4-5 gьryvppalarьn oqьƣan boluv kerek, Alьnƣandarƣa ьstependьja, çatatьn yj beriledi. Ɵtinic alatьn çer kala kvaŋecesi № 3 yj.

«satsьjaldь сьƣьs» kəzetine çazьlьŋdar

Сьƣьs kijno tьjatrьnda

„ƟKTƏBIR“ 24 əgyste	**Tastaƣь çьr** 6 belimdi Kijno pijese
„ZƏRƏ“ kijno-tijatьrьnda 24 25	**Kerevzeniŋ baqьtь** 7 в. cet el dьramasь
„ÇUMЬSCЬLAR“ kijnosь 24 25 əgys	**Əeldiŋ ujanuvь** 6. в. dьrama
PURELETKIJNO 24 25	**Ormandь çaqta** 6 вe. dьrama

QALA-BAQCASЬNЬŊ

Kijnosьnda.

24- əgyste

Çasьrьn

6 в. kijno pijese

Sьjanьs kecki saƣat 7-9 da bastaladь.

Asaвьjaqьmnьŋ obьlьstьq keŋesi.

Гор. Семипалатинск Типография «Прииртышской Правды».

Уполномоченный Казглавлито 21.